

## Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1982/83:3

### om ändringar i utlänningslagen m. m.

I betänkandet behandlar utskottet dels proposition 1981/82:146 om verkställighet, förvar och ansvar enligt utlänningslagen, dels åtta motioner som väckts med anledning av propositionen.

### Sammanfattning

I betänkandet behandlas vissa ändringar i utlänningslagen som rör verkställigheten av avvisnings- och utvisningsbeslut, förvarstagande, utlänningslagens ansvarsbestämmelser samt handläggningen av terroristärenden.

Verkställigheten av domstolarnas utvisningsbeslut föreslås överflyttad från länsstyrelsen till polismyndigheterna, vilka redan svarar för verkställigheten av övriga utvisningsbeslut. Möjligheterna att överklaga statens invandrarverks beslut i ett verkställighetsärende ökas. Även vissa andra ändringar föreslås beträffande verkställigheten.

Utskottet avstyrker en motion, i vilken föreslås att man slopar den gällande tremånadersgränsen för avvisning av utlänningar som utan att ta kontakt med svensk myndighet uppehåller sig i landet.

Besvärsrätten i fråga om beslut om förvar enligt utlänningslagen reformeras. Länsrätterna, som nu prövar besvär över polismyndigheternas förvarsbeslut, skall inte längre vara besvärinstans. Besvär över förvaltningsmyndigheters förvarsbeslut skall genomgående prövas av kammarrätten i Jönköping. Kammarrätternas förvarsbeslut överklagas dock som hittills till regeringsrätten. I ärenden hos regeringen får det för utlänningsärendena ansvariga statsrådet – för tiden intill dess regeringen avgör ärendet – besluta i frågor som rör tvångsåtgärder. Har en utlänning genom beslut av statsrådet tagits eller kvarhållits i förvar, får han anföra besvär till regeringsrätten.

Möjlighet införs för främst polisen att i samband med inresekontroll undersöka bagageutrymmen i bilar o. d.

Den som anställer en utlänning utan föreskrivet arbetstillstånd åläggs enligt förslaget att till staten utge en särskild avgift. Vid sidan av denna kan han dömas till böter eller fängelse. Den som av vinningsskäl gömmer undan en avvisad eller utvisad utlänning och därmed försöker hindra verkställigheten kan enligt förslaget dömas till fängelse eller böter. Utskottet avstyrker däremot ett motionsyrkande om straffsanktion även mot dem som ingriper av exempelvis tvingande medmänskliga skäl.

I flera motioner tas upp situationen för de kvinnor som beviljats uppehållstillstånd i Sverige efter ingånget äktenskap och som efter skilsmässa riskerar att bli utvisade. Utskottet pekar på att en annan och mjukare praxis numera tillämpas i dessa fall. Utskottet uttalar även i anslutning till en vpk-motion att man utgår från att Sverige verkar för att kvinnor som förtrycks för att de är kvinnor tillförsäkras någon form av flyktingstatus.

Vpk:s representant i utskottet har reserverat sig till förmån för bl. a. frågan om upphävande av s. k. nöjdförklaring och rätten till juridiskt biträde.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att förhandling i terroristärenden regelmässigt skall ske vid Stockholms tingsrätt. Polismyndigheternas nuvarande begränsade rätt att besluta om avvísning i sådana ärenden upphör. Regeringen ensam får meddela avvísnings- och utvisningsbeslut beträffande presumtiva terrorister.

I övrigt föreslås vissa andra ändringar av mer begränsad betydelse.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1983.

Slutligen föreslås att riksdagen – med visst förbehåll – godkänner ILO-konventionen (nr 143) om missbruk i samband med migration och om främjande av migrerande arbetstagares likställdhet med avseende på möjligheter och behandling.

Förslagen medför inga ökade kostnader.

## Propositionen

I propositionen föreslås att riksdagen skall

*dels* anta de av lagrådet granskade lagförslagen med vidtagna ändringar beträffande utlänningslagen (1980:376) och lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,

*dels* att – med förbehåll för del II av konventionen – godkänna ILO-konventionen (nr 143) om missbruk i samband med migration och om främjande av migrerande arbetstagares likställdhet med avseende på möjligheter och behandling.

Lagförslagen i proposition 146 fogas till detta betänkande som bilaga.

Ett till propositionen fogat förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) har överlämnats till skatteutskottet.

## Motionerna

1981/82:2410 av Kerstin Andersson i Kumla (s) och Ann-Cathrine Haglund (m)

I motionen yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att polisstyrelsen eller annan beredningsgrupp skall bedöma huruvida omprövning eller verkställighet av förpassningsärendet skall ske.

1981/82:2411 av Gunnel Liljegren m. fl. (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att tremånadersgränsen för avvisning av utlänningar som utan att ta kontakt med svensk myndighet uppehåller sig i landet slopas i utlänningslagen.

1981/82:2412 av Per-Olof Strindberg (m) och Gunnel Liljegren (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att personer som döljer eller på annat sätt försöker hindra verkställigheten av beslut om avvisning eller utvisning skall kunna dömas till böter eller fängelse i högst sex månader med undantag för anhöriga i enlighet med utlänningslagkommitténs förslag.

1982/83:1 av Bonnie Bernström (fp)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anholder att invandrapolitiska kommittén får i uppdrag att särskilt beakta frågan om uppehållstillstånd för fränskilda invandrarkvinnor.

1982/83:2 av Elisabeth Fleetwood (m) och Blenda Littmarck (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar ändra utlänningslagens bestämmelser så att de invandrare som fått uppehållstillstånd i Sverige på grund av äktenskap och som fått fast förankring här i landet inte riskerar utvisning på grund av skilsmässa.

1982/83:3 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till ändring av utlänningslagen i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. att riksdagen uttalar att ansträngningar bör göras för att ett av FN:s flyktingkommissariats lokalkontor förläggs till Stockholm.

1982/83:4 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas

1. att riksdagen hos regeringen hemställer att denna på lämpligt sätt verkar för en ändring av Genèvekonventionen angående flyktingstatus i enlighet med vad som anförs i motionen,
2. att riksdagen uttalar att kvinnor som riskerar att förföljas och förtryckas i sitt hemland vid en återförvisning skall få kvarstanna i Sverige med flyktingstatus.

1982/83:6 av Allan Åkerlind (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder syftande till att handläggning av uppehållstillstånd för flyktingar skall vara avslutad inom sex månader från det ansökan ingivits till myndighet,
2. att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder syftande till att alla som uppgett sig vara politiska flyktingar och som ansökt om uppehållstillstånd mer än sex månader tidigare automatiskt skall få uppehållstillstånd

beviljat när sexmånadersregeln träder i kraft, såvida de inte gjort sig skyldiga till sådant brott i Sverige för vilket utvisning kan bli följden.

## **Utskottet**

### **Inledning**

Riksdagen antog under våren 1980 ett regeringsförslag om en ny utlänningslag (UtlL). Den nya lagen ersatte därmed den sedan år 1954 gällande utlänningslagen. Den äldre lagen hade emellertid genomgått viktiga förändringar sedan tillkomsten, särskilt under senare år (prop. 1979/80:96, AU 1979/80:27).

De viktigaste ändringarna i den nya lagen avsåg frågor om uppehållstillstånd, skyddet för flyktingar och vissa andra grupper, förutsättningar och formerna för beslut om avlägsnande samt reglerna om upphävande av avlägsnandebeslut som vunnit laga kraft. Förslagen byggde på ett betänkande av utlänningslagkommittén (SOU 1979:64).

Vissa frågor återstod emellertid att lösa. Det gällde bl. a. formerna för verkställighet av beslut om avlägsnande, användningen av tvångsmedel i det sammanhanget samt straffpåföljderna vid brott mot utlänningslagstiftningen. Utlänningslagkommittén har behandlat dessa frågor i betänkandet Ds A 1981:8. Utredningens förslag utgör utgångspunkten för de ställningstaganden som presenteras i propositionen.

### **Ett särskilt utvisningsförfarande**

För avlägsnande av utlänningar föreskriver utlänningslagen två skilda förfaranden, avvisning resp. utvisning.

En utlänning som kommer till Sverige kan avvisas om han saknar pass eller, där detta fordras, tillstånd till inresan eller om det i övrigt föreligger någon sådan omständighet som anges i 28 eller 29 § UtlL. Avvisning på formella grunder (28 §) kan endast ske i samband med eller i nära anslutning till inresan eller, om utlänningen inte har inresebehandlats, till utlänningens första kontakt med polismyndigheten. I det senare fallet gäller dock den begränsningen, att avvisning inte får ske senare än tre månader från ankomsten. Avvisning på materiella grunder (29 §) kan alltid ske inom tre månader från ankomsten. Avvisning beslutas i det stora flertalet fall av polismyndigheterna. En utlänning som inte längre kan avvisas kan utvisas genom beslut av statens invandrarverk om han vistas här utan föreskrivet tillstånd.

Ett avlägsnandebeslut skall enligt huvudregeln ha vunnit laga kraft innan verkställighet får ske. I fråga om polismyndighets avvisningsbeslut gäller emellertid ett betydelsefullt undantag. Ett avvisningsbeslut som polisen fattar vid utlänningens ankomst till Sverige eller inom en vecka därefter skall

enligt 83 § UtL verkställas oberoende av om besvär anförs. Detsamma gäller ett avvisningsbeslut som har meddelats i anslutning till utlänningsens första kontakt med polisen.

Bestämmelserna om avvisning och om verkställighet av avvisningsbeslut fick i huvudsak sitt nuvarande innehåll år 1977. Dessförinnan fick avvisning på grund av avsaknad av pass eller tillstånd endast ske vid utlänningsens ankomst till Sverige eller inom en vecka därefter. Ett avvisningsbeslut som inte hade vunnit laga kraft fick verkställas endast om det hade meddelats inom den tiden. 1977 års ändringar föranleddes av en framställning från invandrarverket. I denna framhöll verket att utlännningar, som kom till Sverige utan uppehålls- och arbetstillstånd och som ville stanna här, undvek att ta kontakt med polisen under de första tio dagarna efter inresan för att på så sätt undgå risken att ett eventuellt avvisningsbeslut omedelbart verkställdes.

I samband med tillkomsten av 1980 års UtL begärde rikspolisstyrelsen och invandrarverket att *tremånadersgränsen* skulle avskaffas och att avvisning således skulle kunna ske senare. Myndigheterna framhöll i sina remissyttranden att många utlännningar höll sig dolda under den första tremånaders-tiden för att undgå risken för ett omedelbart verkställbart avvisningsbeslut. Förslaget avstyrktes emellertid i propositionen (1979/80:96) om en ny utlänningslag. Bl. a. framhölls i propositionen att avvisning till sin natur är en åtgärd som endast bör kunna tillgripas inom viss kortare tid från inresan.

Vid riksdagsbehandlingen av propositionen framställdes i fyra motioner yrkanden som gick ut på att möjliggöra avvisning på formell grund även efter utgången av tremånadersperioden. Arbetsmarknadsutskottet (AU 1979/80:27 s. 50 och 51) uttalade för sin del betänkligheter mot förslagen och ansåg sig inte ha tillräckligt underlag för att förorda ett avskaffande av tremånadersregeln. Samtidigt framhöll utskottet att det var angeläget att man sökte lösa de problem som hänger samman med behovet av ett effektivt avlägsnandeförfarande för personer som utan tillstånd befinner sig i landet. Utskottet förordade att frågan blev föremål för ny utredning mot bakgrund av de dittillsvarande erfarenheterna av bl. a. tremånadersregeln. I utredningsarbetet borde enligt utskottet övervägas om problemen kunde lösas t. ex. genom ett förenklat utvisningsförfarande.

Frågan har därefter utretts av utlänningslagkommittén. Denna har gjort en statistisk undersökning för att i någon mån klarlägga hur många utlännningar som kommer i kontakt med myndigheterna först efter tre månaders vistelse i landet. Kommittén konstaterar att omkring 7 % av de undersökta personerna kom i kontakt med myndigheterna först efter tremånadersperiodens utgång. Kommittén uppskattar vidare att drygt hälften av dessa hade sådana skäl för sin önskan att stanna i landet att de under alla förhållanden borde ha prövats av invandrarverket i normal ordning med besvärsmått till regeringen. Ett särskilt och snabbare avlägsnandeförfarande skulle därmed enligt kommittén komma att beröra ungefär 3 % av fallen eller ungefär 300–400 personer årligen.

Utlänningslagkommittén framhåller emellertid att själva antalet utläningar som håller sig dolda inte bör tillmätas avgörande betydelse. Utslagsgivande bör i stället vara att principiella skäl starkt talar för att man inte skall låta personer som bryter mot UtL:s bestämmelser utan vidare få rätt till ett annat och mera omfattande prövningsförfarande än det som erbjuds dem som lojalt följer bestämmelserna. Man pekar vidare på att det är straffbart att vänta med att ansöka om tillstånd till efter tremånaderstidens utgång.

Kommittén föreslår mot den bakgrunden ett särskilt förfarande för utvisning av utläningar som underlåter att inom den första tremånaderstiden efter ankomsten ta kontakt med polismyndigheten. I huvudsak innebär förslaget följande. Polismyndigheterna får besluta om utvisning i de fall då utläningen inte inom tre månader från inresan har ansökt om uppehållstillstånd. Utvisningsbeslutet får inte meddelas senare än en vecka från den första kontakten med polisen. Om utläningen åberopar politiska skäl eller om avlägsnandefrågan annars är tveksam, får polisen emellertid inte fatta beslut om utvisning. Ärendet skall då i stället behandlas av invandrarverket. Har utläningen ansökt om uppehållstillstånd överlämnas i sådant fall ansökningen till invandrarverket. Om utvisningsanledning bedöms föreligga, anmäls denna till verket. I de fall då utläningen har åberopat politiska skäl som anges i 33 § eller i 34 § UtL, men polismyndigheten anser dessa uppenbart oriktiga resp. sådana att de kan lämnas utan avseende, får emellertid polisen fatta ett utvisningsbeslut. Beslutet skall dock anmälas till invandrarverket och bestämmelserna i 37 § UtL föreslås därvid bli tillämpliga. Anmälningsskyldighet skall dessutom gälla även i övrigt när en polismyndighet har beslutat om utvisning. Invandrarverket skall efter anmälningen ta ställning till om verket skall överta ärendet. Om ärendet inte övertas, skall beslutet genast verkställas utan hinder av anförda besvär. Med hänsyn till den begränsade tid som handläggningen av ärendet förväntas ta, föreslås utläningen inte få rätt till offentligt biträde. Besvärsmått till invandrarverket och regeringen skall finnas, låt vara att utgången av besvärspövningen får avvaktas utomlands.

Mot förslaget reserverade sig ordföranden och ytterligare en ledamot med instämmande av två sakkunniga.

Remissopinionen beträffande kommitténs förslag i denna fråga har visat sig vara starkt splittrad. Några remissinstanser, nämligen rikspolisstyrelsen, invandrarverket och invandrapolitiska kommittén anser att förslaget visserligen är ett steg i rätt riktning men att det inte är tillräckligt långtgående och förordar därför en annan lösning. Huvudinvändningen från det betydande antal remissinstanser som avstyrker förslaget kan sägas vara, att de anser att de principiellt och i övrigt långtgående ändringar som kommitténs majoritet föreslår inte bör komma i fråga utan att de faktiska problemen gör detta nödvändigt. Dessutom bör man enligt deras mening i vart fall först avvakta effekterna av den år 1981 införda ordningen med

uppehållstillstånd före inresan. JO understryker att det praktiska behovet är litet och att förbättringar kan uppnås inom ramen för gällande bestämmelser. Härtill kommer att UtL genom ändringen skulle bli än mer svåröverskådlig, något som bör undvikas särskilt när det gäller denna typ av lagstiftning.

I propositionen framhålls att den frist som gäller för avvisning successivt har utsträckts dels för att uppnå en viss samordning inom Norden dels, så sent som år 1977, för att möjliggöra avvisning på formell grund av utlänningar, som saknar tillstånd att resa in, i sådana fall då utlänningen underlåter att i anslutning till inresan ge sig till känna. Avvisning får emellertid inte i något fall ske genom beslut av polismyndighet senare än tre månader från inresan. Med utgångspunkten att en avvisning egentligen skall syfta till att hindra utlänningen att resa in i landet har avvisningsinstitutet redan genom nuvarande ordning i hög grad tänjts ut. Att ytterligare vidga detta institut skulle inte endast rubba systematiken i lagens uppbyggnad och medföra avsteg från den terminologi som är vedertagen både i vårt lands och i andra länders utlänningslagstiftning utan också stå i strid med de uttalanden som gjordes av de särskilda nordiska sakkunniga i betänkandet (NR 16/70) Utlänningspolitik och utlänningslagstiftning i Norden. I det betänkandet föreslogs (s. 47) tvärtom att nuvarande ordning borde ändras därhän att avvisning endast kan ske vid gränsen. Vidare erinras om uttalanden i prop. 1979/80:96 med innebörd att det ligger i avvisningsinstitutets natur att beslut skall träffas inom rimlig tid från inresan och att ett avlägsnande av en utlänning som har vistats en längre tid i landet bör beslutas av den centrala utlänningsmyndigheten och ske i form av utvisning.

Slutligen erinras i propositionen om att invandrarpolitiska kommittén enligt sina direktiv skall ägna särskild uppmärksamhet åt behovet av åtgärder för att väntetiderna i utlänningsärenden skall bli så korta som möjligt. Ett betänkande från utredningen kan väntas under innevarande budgetår. De förslag utredningen kan komma att lägga fram bör avvaktas innan några genomgripande förändringar i här aktuellt hänseende görs i den nyligen antagna UtL.

Med hänvisning till vad som sålunda anförts avvisas i propositionen förslaget om en utvidgning av de gällande tidsfristerna för avvisning. Detta innebär att avvisning enligt propositionens förslag även i fortsättningen skall få ske på materiella grunder under den första tremånadersperioden samt på formell grund inom en vecka från ankomsten, om utlänningen har inresebehandlats och, i annat fall, inom en vecka från påträffandet. Även i det senare fallet skall detta ske senast tre månader från inresan.

I motion 1981/82:2411 av Gunnel Liljegren m. fl. (m) föreslås att *tremånadersgränsen för avvisning av utlänningar*, som utan att ta kontakt med svensk myndighet uppehåller sig i landet, skall tas bort ur utlänningslagen.

Enligt motionärerna är det stötande för rättskänslan att vissa personer genom att utnyttja tremånadersregeln skaffar sig en bättre behandling än de

som följer reglerna. Erfarenheten pekar också på att överskridandet av tremånadersgränsen nästan alltid görs medvetet. Rättssäkerheten bör vara tryggad inom ramen för nuvarande regler. När politiska skäl åberopas skall polisen få besluta om avvisning bara "om skälen är uppenbart oriktiga eller kan lämnas utan avseende". Detta skulle – menar motionärerna – gälla även om tremånadersgränsen slopades.

Slutligen anför motionärerna att det kan finnas starka humanitära skäl för att polisen skall lämna över ärenden gällande personer som vistats länge i landet. Det skydd som behövs för sådana fall ges i 35 § utlänningslagen, och regeringen bör göra klara uttalanden om tillämpningen av denna paragraf, vilka bör följas upp med anvisningar från invandrarverket och rikspolisstyrelsen.

Enligt utskottets uppfattning finns det skäl som talar för att man bör söka finna effektivare metoder för avlägsnande av de utlännningar som utan rätt vistas här sedan någon tid än vad som följer av nuvarande bestämmelser för att få ett snabbt förfarande. Det finns emellertid – som framhålls i propositionen – skäl att avvakta den invandrapolitiska kommitténs överväganden i frågan. I sammanhanget bör vidare beaktas att kravet på att uppehållstillstånd skall ha beviljats före inresan infördes så sent som den 1 april förra året. Antalet fall som berörs torde f. ö. i dag vara mer begränsat än vad som framkom vid utlänningslagkommitténs redovisning.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet vad som anförs i propositionen i denna del. Motion 2411 bör därför avslås.

### Verkställighet

Enligt 84 § UtL verkställer polismyndighet avvisning och utvisning vid bristande pass- eller uppehållstillstånd (38 § UtL) samt länsstyrelse till följd av utvisning på grund av brott (40 § UtL) och på grund av asocialitet (43 § UtL). Den verkställande myndigheten är i åtskilliga fall skyldig att överlämna verkställighetsfrågan till invandrarverket. Främst gäller detta när utlännningen åberopar politiska invändningar som inte tidigare har prövats.

Av särskilt intresse såvitt gäller verkställighet av utvisning är den förstärkning av skyddet för flyktingar som infördes genom den nya UtL och som innebär, att en allmän domstol eller förvaltningsdomstol inte får utvisa den som har en flyktningförklaring eller som annars uppenbart är att anse som en flykting och har behov av fristad i Sverige. Vidare infördes genom den nya UtL den ordningen, att den som har dömts till utvisning på grund av brott men gör gällande politiska hinder mot verkställigheten omedelbart kan hos regeringen ansöka om upphävande av utvisningen.

Utlänningslagkommittén har haft i uppdrag att överväga frågan vilken myndighet som skall ha hand om verkställigheten. Utredningen skulle vidare undersöka hur en enhetlig praxis kan åstadkommas samt på vilket sätt



delgivning och verkställighet av avlägsnandebeslut kan ske med så stort nänsynstagande som möjligt till utlänningens intressen.

Fr. o. m. den 1 juli 1978 fick polismyndigheterna i stället för länsstyrelserna hand om verkställigheten av utvisning på grund av bristande pass eller tillstånd att vistas här. Utlänningslagkommittén har i sitt senaste betänkande (Ds A 1981:8) föreslagit att även verkställigheten av utvisning på grund av brott eller asocialitet förs över till polismyndigheterna. Som skäl härför anförts bl. a. att polismyndigheterna redan i dag i högre eller mindre grad medverkar vid verkställigheten av utvisning på grund av brott.

I propositionen tillstyrks kommitténs förslag på denna punkt. Bl. a. framhålls att en sådan ändring medför en mindre omständlig omgång i dessa verkställighetsärenden. Den bör därmed göra verksamheten mera rationell och mindre kostnadskrävande.

Utskottet ansluter sig till de överväganden och förslag i frågan som redovisas i propositionen. Förslaget innebär att antalet verkställighetsmyndigheter därmed blir långt större än i dag. Utskottet vill därför stryka under vikten av uttalandet i propositionen att rikspolisstyrelsen i samråd med statens invandrarverk utarbetar föreskrifter till ledning för polismyndigheterna i verkställighetsärenden. Självfallet går det inte att åstadkomma likformighet i polismyndigheternas handläggning men fortsatta utbildningsinsatser av den berörda polispersonalen bör minska förekommande skillnader i sättet att handlägga dessa frågor.

*Polismyndigheternas medverkan i verkställighetsskedet* behandlas även i motion 1981/82:2410 av Kerstin Andersson i Kumla (s) och Ann-Cathrine Haglund (m).

I motionen påpekas bl. a. att polisens ansvar i verkställighetsskedet blivit avsevärt större genom 1980 års utlänningslag och att praxis inte anses vara helt likartad i de olika polisdistrikten.

Genom polisens ökade ansvar i verkställighetsskedet har verkställigheten blivit en mycket mer grannliga och påfrestande uppgift för polismyndigheten. Motionärerna anser därför att denna uppgift och detta ansvar aldrig skall åvila en enskild tjänsteman. I stället bör – innan verkställighet av förpassning sker – polisstyrelsen eller annan kollektiv beredningsgrupp bedöma huruvida omprövning eller verkställighet av förpassningsärendet skall ske.

Som ovan anförts kommer föreskrifter att utarbetas till ledning för polismyndigheterna i verkställighetsärenden. Vidare kommer den berörda personalen att ges fortsatt utbildning. Mot denna bakgrund bör förutsättningar finnas för en tillfredsställande handläggning av dessa ärenden. Det yttersta ansvaret hos varje polismyndighet ligger f. ö. på resp. polischef eller motsvarande, med vilken den enskilde handläggande polistjänstemannen samråder innan beslutet fattas. Utskottet vill slutligen stryka under den vittgående skyldigheten enligt utlänningslagen att överlämna verkställighetsärendet till invandrarverket när politisk förföljelse åberopas och i vissa andra fall.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motion 2410.

I propositionen aktualiseras den situation som uppkommer när den avvisade först sedan polisen meddelat ett avvisningsbeslut anför politiska skäl. I sådana fall skall visserligen i allmänhet verkställighetsärendet överlämnas till invandrarverket. Om emellertid polisen i det läget bedömer de politiska skälen som uppenbart oriktiga och därför beslutar om verkställighet, finns ingen anmälningsskyldighet till invandrarverket. I syfte att åstadkomma ett förstärkt skydd och nå överensstämmelse med vad som gäller i avvisningssituationen föreslås att anmälningsskyldighet även införs för dessa fall.

Utskottet tillstyrker den föreslagna kompletterande bestämmelsen. Som också framhålls i propositionen är det – särskilt med hänsyn till att polisens avvisningsbeslut och verkställigheten av detta ofta inträffar nära inpå varandra – otillfredsställande att tidpunkten för invändningen skall få avgörande betydelse för frågan om invandrarverket skall få möjlighet att ta ställning i asylärendet.

I propositionen anføres vidare att den nuvarande bestämmelsen om besvär s r ä t t över invandrarverkets beslut i verkställighetsärenden fått en i vissa hänseenden mindre lycklig utformning. Besvärmöjligheten har gjorts avhängig av om polismyndigheten har överlämnat verkställighetsärendet med anledning av politiska verkställighetshinder, dvs. med stöd av 85 eller 86 § UtIL. Om överlämnandet har skett av annan anledning, får utlänningen inte besvara sig ens om han eller hon redan hos polismyndigheten föregav politiska skäl, som emellertid inte bedömdes ge anledning till överlämnande. Än mindre får besvär anföras om de politiska invändningarna – sedan verkställighetsärendet av andra skäl har överlämnats till invandrarverket – återopas först hos verket. Den nämnda begränsningen av besvärsrätten är enligt propositionen inte rationell och kan lätt få slumpartade verkningar. Den framstår vidare som alltför snäv. Det är emellertid inte aktuellt att utan någon begränsning medge besvärsrätt till regeringen så snart utlänningen hos invandrarverket gör någon invändning av politisk art. Det skulle kunna leda till att sådana invändningar framställs mot bättre vetande och enbart i syfte att få till stånd besvärsrätt.

Propositionens förslag innebär att besvärsrätt skall föreligga dels när ärendet har överlämnats enligt 85 eller 86 § UtIL, dels när utlänningen annars i ärendet gör politiska invändningar av sådan art, att polismyndigheten hade varit skyldig att överlämna ärendet, om påståendena hade gjorts innan polisen beslöt om verkställighet. Skulle invandrarverket finna att dessa förutsättningar brister, bör verket underlåta att ge fullföljdshänvisning och i stället ange att beslutet inte får överklagas. Om utlänningen ändå överklagar beslutet, ankommer det på regeringen att pröva om besvärsrätt föreligger enligt 90 § UtIL.

Slutligen anføres beträffande prövningen av frågan om besvärsrätt till regeringen, fastän polisen har överlämnat ärendet till verket på annan grund än enligt 85 eller 86 §, att invandrarverket och, i förekommande fall,

regeringen har att konstatera om den aktuella invändningen har prövats tidigare. Vidare skall prövas om det som utlänningsanför måste, vid en tillämpning av 85 eller 86 § UtlL, anses vara uppenbart oriktigt eller i övrigt sådant att det kan lämnas utan avseende. Endast om dessa frågor tveklöst kan besvaras jakande saknar utlänningsbesvärsmöjlighet.

Enligt utskottets uppfattning är det tillfredsställande att de nuvarande bestämmelserna om besvärsmöjlighet över invandrarverkets beslut i verkställighetsärenden ändras och görs mer generösa. Utskottet tillstyrker mot denna bakgrund det förslag som förs fram i propositionen.

Utskottet övergår i detta avsnitt härafter till att behandla vissa frågor som tas upp i vpk:s partimotion 1982/83:3.

Utskottet tar först upp frågan om *återbrytning av avlägsnandebeslut*.

Regeringens rätt att återbryta, dvs. upphäva, lagakraftvunna avlägsnandebeslut begränsades i och med tillkomsten av den nya utlänningslagen. Tidigare fick regeringen upphäva ett beslut om förvisning, helt eller delvis, om beslutet inte kunde verkställas eller om det annars fanns skäl att det inte längre skulle gälla. Beslutet kunde upphävas antingen det hade verkställts eller inte. I stället för att upphäva beslutet kunde regeringen medge att utlänningsanför fick vistas i landet trots förvisningsbeslutet. Detsamma gällde i fråga om beslut om avvisning, förpassning eller utvisning, om det framkom någon omständighet som inte hade prövats tidigare.

I den nya utlänningslagen från år 1980 finns återbrytning på ansökan av enskild utlänningsanför kvar endast för utvisning på grund av brott eller asocialitet. I dessa fall har återbrytningsmöjligheten utvidgats. För övriga fall ansågs att de möjligheter som finns att få beslut överprövat är tillräckliga. I detta sammanhang bör särskilt nämnas den nya ordning som tillkom år 1980, nämligen att i alla de fall som polismyndigheten själv avgör ett fall om avvisning skall beslutet anmälas till invandrarverket. Verket skall då snabbt besluta om det skall överta ärendet eller inte.

Bakgrunden till förändringen var att användningen av återbrytningsinstitutet ansågs ha lett till oacceptabla förhållanden i regeringskansliet. Antalet återbrytningsärenden beträffande avvisnings- och förpassningsbeslut steg kontinuerligt. I stor utsträckning återopades i dessa ärenden skäl som tidigare prövats. Inte desto mindre måste beslut fattas, först i inhibitionsfrågan av det ansvariga statsrådet, och därefter i återbrytningsärendet av regeringen.

Vpk återkommer i motionen till ett tidigare framfört yrkande att regeringens rätt till återbrytning av avlägsnandebeslut skall återinföras. Motionärerna hävdar bl. a. att polisen ibland gör politiska bedömningar av politiska verkställighetshinder och vägrar överlämna ärendet till invandrarverket.

Utskottet vill med anledning av det här aktuella yrkandet hänvisa till ovan redovisade och av utskottet tillstyrkta förslag om ett förstärkt rättsskydd för de invandrare som riskerar att bli avvisade. Den frågan behandlas f. ö. även inom den invandrapolitiska kommittén.

I sammanhanget bör slutligen erinras om de åtgärder som planeras i form av utbildning och utarbetande av riktlinjer för den berörda polispersonalen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 3 i denna del.

Utskottet tar härafter upp frågan om *rätt till juridiskt biträde* i en avvisningssituation.

I dag gäller att en utlänning har möjlighet att enligt rättshjälpslagen få offentligt biträde i bl. a. ärenden angående utvisning samt vid utredning hos polismyndighet när det har uppkommit fråga om utvisning. Offentligt biträde kan också förordnas i ärende angående avvisning, dock ej hos polismyndighet, om ärendet inte skall underställas invandrarverket eller om utlänningen inte hållits i förvar mer än en vecka. Biträde kan vidare förordnas bl. a. i ärende angående verkställighet enligt UtL om det finns anledning att underställa ärendet invandrarverket för prövning av politiskt flykting-skap.

Rätten till offentligt biträde är således starkt begränsad vid s. k. korta avvisningar, dvs. avvisningar som polismyndighet beslutar och verkställer omedelbart eller kort tid efter inresan. Denna begränsning har gjorts mot bakgrund av att sådana avvisningar endast får ske i helt klara fall.

Polismyndighet skall enligt 37 § UtL anmäla till invandrarverket sådana avvisningsbeslut som har fattats trots åberopade politiska skäl om dessa bedömts som uppenbart oriktiga. Verket beslutar om man skall överta ärendet. Vid övertagandet förfaller polismyndighetens avvisningsbeslut. Sedan ärendet övertagits av invandrarverket kan, som tidigare sagts, offentligt biträde förordnas. Dessförinnan får beslutet inte verkställas.

I vpk-motion 1982/83:3 anføres bl. a. att det är av avgörande betydelse för flyktingars skydd i en avvisningssituation att det omedelbart föreligger rätt till juridiskt biträde. Det är en svår brist att detta inte innefattas av lagen. Enligt motionärerna har man härmed försummat att på ett enkelt sätt kraftigt stärka skyddet för flyktingar mot felaktiga avvisningar, vilka beslutats av polisen.

Utskottet har tidigare avstyrkt likalydande yrkanden från vpk om juridiskt biträde (se bl. a. AU 1979/80:27) och har därvid bl. a. anført att de gällande reglerna får anses tillgodose rimliga rättssäkerhetskrav. Utskottet har i det sammanhanget pekat på polisens skyldighet att till invandrarverket anmäla beslut om avvisning. Slutligen har hänvisats till att offentligt biträde förordnas i det fall verket övertar ärendet. Utskottet har samma uppfattning i dag och avstyrker det aktuella motionsyrkandet.

Utskottet tar slutligen i det här sammanhanget upp ett yrkande i vpk-motion 1982/83:3 om s. k. *nöjdförklaring*.

En underinstans beslut om en avvisning eller utvisning kan överklagas. Genom nöjdförklaring kan utlänningen avstå härifrån varigenom beslutet vinner omedelbar laga kraft. Vid nöjdförklaring inför en polismyndighet och

i vissa andra fall skall vittne närvara. En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Har utlänningen överklagat beslutet innan nöjdförklaringen avges skall hans talan anses återkallad och får därmed i sak inte prövas av besvärsmyndigheten. Nöjdförklaring kan inte avges beträffande beslut i ett verkställighetsärende.

I motionen anförts bl. a. att det föreligger stora risker att flyktingar i en pressande avvisningssituation och utan juridiskt biträde förleds eller luras av polisen att underteckna en nöjdförklaring. Så har enligt motionen skett i ett antal fall. Motionärerna anser att det inte finns anledning tro att polisens sätt att missbruka en nöjdförklaring kommer att upphöra. Nöjdförklaring bör därför inte vara tillåten i samband med avvisningsbeslut.

Utskottet avstyrkte ett likalydande yrkande från vpk i samband med att den nya lagen antogs. Utskottet tog därvid avstånd från motionärernas sätt att argumentera och framhöll att det inte fanns anledning utgå från annat än att polisen iakttar sin skyldighet att lämna en korrekt information till utlänningen om vad en nöjdförklaring av ett avvisningsbeslut innebär. Det saknas anledning att ha en annan uppfattning i dag. Motionen bör därför avslås i denna del.

Utskottet tar i det här sammanhanget slutligen upp frågan om *massmedias inflytande på beslut i utlänningsärenden*, vilken aktualiseras i vpk-motion 1982/83:3. Enligt motionärerna tvingas regeringen gång på gång ompröva tidigare fattade beslut om avvisning, efter det att fallen har kommit till allmänhetens kännedom med hjälp av massmedia. Det är ett förhållande som vittnar om att den allmänna rättsuppfattningen inte sammanfaller med vare sig utlänningslagstiftningen eller – framför allt – med den praxis som tillämpas i dag på det här området. Motionärerna drar slutsatsen att flyktingsökningarnas rättvisa och allsidiga behandling är avhängig av den uppmärksamhet som massmedia kan väcka. De hävdar vidare att regeringen antingen grundat sina ställningstaganden när det gäller avvisning på summariska, felaktiga eller bristfälliga bedömningar, eller också kännetecknas den tillämpade praxisen av en restriktivitet som inte har täckning i lagstiftningen och som tjänar helt andra syften än att garantera en rättvis behandling av asylsökande.

Det är i och för sig riktigt att vissa utlänningsärenden väckt stor uppmärksamhet i massmedia, ofta genom att allmänheten på ett mer eller mindre organiserat sätt gett sitt stöd till en utlänning som hotas av utvisning. Så har t. ex. varit fallet i skolor på skilda håll i landet.

Som framhålls i motionen har det därvid inträffat att tidigare beslut ändrats. Enligt vad utskottet inhämtat har emellertid i de aktuella fallen nya omständigheter efter hand framkommit som motiverat att tidigare beslut om utvisning inte har verkställts. Informationskällan har därvid normalt inte varit massmedia. Att beslut ändras på grund av nytillkomna omständigheter händer naturligtvis från tid till annan oavsett om ärendet uppmärksammas av massmedia.

Av det anförda framgår att utskottet inte kan dela den uppfattning om massmedias inflytande på invandrarärendenas handläggning som kommer till uttryck i motionen och inte heller den allvarliga kritik som där framförs mot myndigheterna och regeringens handläggning i asylärenden.

### **Förvarstagande**

Bestämmelser om förvarstagande och vissa andra tvångsåtgärder i utlänningsärenden återfinns i 50–55 §§ UtL. Enligt 50 § får en utlänning tas i förvar när det föreligger sannolika skäl för avvisning eller för utvisning enligt 38, 43, 47 eller 48 § UtL eller om det uppkommer fråga om verkställighet av ett sådant beslut eller av utvisning på grund av brott. Det är den handläggande myndigheten som beslutar i förvarsfrågan, men polismyndigheterna får i vissa fall utan att de handlägger utlänningsärendet tillfälligt ta utlännningar i förvar. Särskilda regler begränsar förvarstidens längd. Polismyndighetens förvarsbeslut enligt 50 § UtL överklagas hos länsrätten. Invandrarverkets och länsstyrelsens förvarsbeslut överklagas hos kammarrätten. Länsrättens och kammarrättens beslut överklagas enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (1971:291). Regeringens beslut om förvarstagande kan enligt en uttrycklig bestämmelse inte överklagas. Bestämmelsen skall ses i sammanhang med 2 kap. 20 § regeringsformen. Enligt denna bestämmelse har en utlänning samma rätt som en svensk medborgare till domstolsprövning av frihetsberövande av annan anledning än brott eller misstanke om brott, om inte annat följer av särskilda föreskrifter i lag.

Av betydelse i detta sammanhang är vidare bestämmelserna i Europarådskonventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna m. m. samt den Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. I artikel 5 i Europarådskonventionen sägs bl. a. att var och en som har berövats sin frihet "skall äga rätt att inför domstol påfordra att lagligheten av frihetsberövandet snabbt må prövas samt hans frigivning beslutas om åtgärden icke är laglig". I artikel 9 i Internationella konventionen finns en motsvarande bestämmelse.

De nuvarande bestämmelserna beträffande förutsättningarna för förvarstagande och möjligheterna att överklaga förvarsbeslut samt i fråga om behandlingen av dem som har tagits i förvar har granskats av utlänningslagkommittén och vissa förslag med anledning härav redovisas i propositionen.

### *Förvarsgrunderna*

I propositionen erinras inledningsvis om den vikt statsmakterna har fäst vid en restriktiv tillämpning av förvarsbesluten. Förvar bör inte tillgripas, om syftet med en tvångsåtgärd kan tillgodoses genom att utlännningen ställs under uppsikt. I propositionen framhålls vidare att grunderna för ett förvarsbeslut

alltid bör klart redovisas.

Med anledning av uttalanden härom från utlänningslagkommittén erinras om att identitetsfastställelse kan ske med hjälp av andra handlingar eller omständigheter än innehav av en passhandling samt att en tvångsåtgärd i övrigt inte får tillgripas om det inte med hänsyn till utlänningens person eller omständigheterna i övrigt skäligen kan befaras, att han kommer att hålla sig undan eller begå brott. Den omständigheten att utlänningen t. ex. saknar bostad är därvid endast en omständighet bland andra som får tas med i bedömningen. Slutligen understryks vikten av att de tillämpande myndigheterna till grund för sin bedömning av främst förvarsfrågor lägger det restriktiva synsätt som statsmakterna förutsatte vid bestämmelsernas tillkomst och som för övrigt kommer till uttryck i 1 § andra stycket UtIL.

I propositionen avvisas ett förslag från kommittén som skulle innebära en ändring i gällande bestämmelser om förutsättningarna för tvångsåtgärder (50 §). Det gäller i fråga om förvar på grund av risk för fortsatt brottslighet. Förvarsgrunden skulle därvid kompletteras med en bestämmelse om att den befarade brottsligheten skall vara så allvarlig att fängelse i ett år eller mer kan följa. I propositionen framhålls bl. a. att en rad förmögenhetsbrott skulle falla utanför rekvisitet för förvarstagande om kommitténs förslag genomfördes.

Utskottet tillstyrker vad som anförs i denna del i propositionen. Samtidigt noterar utskottet med tillfredsställelse att utlänningslagkommittén kunnat konstatera att förvarstagandena regelmässigt har haft kort varaktighet.

### *Besvär över beslut om förvarstagande*

Den nu gällande ordningen för besvär över beslut om förvarstagande innebär att polismyndigheternas förvarsbeslut enligt 50 § UtIL överklagas hos länsrätterna. Länsrättens beslut kan i sin tur överklagas hos kammarrätt. Även invandrarverkets och länsstyrelsernas förvarsbeslut överklagas hos kammarrätt. Besvär över kammarrättens beslut anförs hos regeringsrätten.

Enligt propositionen medför den nuvarande ordningen vissa komplikationer när ärendet om avvisning, utvisning eller verkställighet efter besvär eller överlämnande övergår från t. ex. polismyndighet till invandrarverket innan besvären över polismyndighetens förvarsbeslut har slutligt avgjorts. I den situationen övertar invandrarverket i egenskap av handläggande myndighet ansvaret för eventuella tvångsåtgärder.

I propositionen föreslås att antalet besvärinstanser vid överklagande av förvarsbeslut skall minska. Den förordade ordningen – som föreslagits av utlänningslagkommittén – innebär att kammarrätt blir första besvärssinstans i fråga om alla förvarsbeslut, oavsett om beslutet har meddelats av en polismyndighet, en länsrätt eller av invandrarverket. I den mån regeringen förordnar att rikspolisstyrelsen eller någon annan myndighet skall handha

verkställigheten av utvisning av en presumtiv terrorist och den myndigheten beslutar i förvarsfrågan, kommer samma regler att gälla beträffande besvärnsinstansen. Vidare föreslås i propositionen att samtliga dessa mål hänförs till kammarrätten i Jönköping, som därigenom blir enda besvärnsinstans under regeringsrätten. Övriga kammarrätter kommer i fortsättningen att besluta i förvarsfrågor endast i de fall då frågan uppkommer i ett hos domstolen anhängigt utvisningsärende.

Utskottet tillstyrker förslaget. Som också framhålls i propositionen bör en sådan ordning kunna skapa goda förutsättningar för en enhetlig praxis på förvarsområdet.

### *Överprövning av regeringens förvarsbeslut*

Europakonventionen och Internationella konventionen föreskriver att envar som har berövats sin frihet genom arrestering eller eljest skall ha rätt att inför domstol påfordra att lagligheten av frihetsberövandet prövas och att han eller hon frigges om åtgärden inte är laglig. Detta krav tillgodoses genom den besvärnsrätt som finns föreskriven i fråga om förvaltningsmyndigheternas och domstolarnas beslut i frågan. En sådan rätt till domstolsprövning finns emellertid inte när det gäller regeringens förvarsbeslut.

Utlänningslagkommittén har undersökt olika möjligheter att åstadkomma en konventionsanpassning. Kommittén har därvid för sin del förordat att beslutanderätten i förvarsfrågor behålls hos regeringen samt att en rätt bör införas för utlänningen att hos regeringsrätten få prövad frågan om förvarstagandet skall bestå.

I propositionen föreslås att det för utlänningsärenden ansvariga statsrådet får behörighet att besluta i frågor om förvar och andra tvångsmedel i utlänningsärenden som handläggs i regeringen. Delegeringen till enskilt statsråd föreslås dock endast avse tiden intill dess regeringen avgör ärendet. Besluten bör enligt propositionen under detta skede normalt fattas av statsrådet. Vidare föreslås att utlänningen skall kunna påkalla regeringsrättens prövning av frågan om ett av statsrådet beslutat förvarstagande skall bestå. Genom en sådan ordning tillgodoses de förut nämnda konventionskraven, när det gäller beslut som meddelas under ärendets handläggning.

Enligt propositionens förslag bör emellertid sådana beslut om tvångsåtgärder som meddelas i samband med att utlänningsärendet avgörs, liksom hittills, meddelas av regeringen. Frågan huruvida regeringens förvarsbeslut skall kunna överprövas av regeringsrätten föreslås bli löst på så sätt att dessa beslut ges en mycket kort varaktighet. När ärendet har övergått till verkställighetsmyndigheten är det enligt 50 § UtlL denna som har att bedöma om utlänningen skall hållas i förvar.

Regeringens förvarsbeslut föreslås sålunda begränsas i tiden på sådant sätt att verkställighetsmyndigheten i ett tidigt skede får anledning att fatta beslut i förvarsfrågan. En lämplig gräns härför bedöms vara fyra dagar. I 54 § UtlL



bör därför införas en ny regel som innebär att regeringens beslut vid ärendets avgörande om att hålla kvar en utlänning i förvar inte skall gälla längre än fyra dagar från beslutets dag. Av redan gällande bestämmelser följer, att verkställighetsmyndigheten har ansvaret för tillämpningen av förvarsbestämmelserna sedan frågan om verkställighet har uppkommit. En erinran härom föreslås bli fogad till den nya bestämmelsen. Utlänningen kan överklaga den verkställande myndighetens beslut till kammarrätten.

Den föreslagna ändringen i UtL föranleder vidare ett tillägg i 2 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar. Att prövningstillstånd inte krävs framgår av 35 § förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Utskottet anser för sin del att det är angeläget att kravet i de tidigare nämnda konventionerna på en möjlighet till domstolsprövning snarast tillgodoses i vår lagstiftning. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet den i propositionen förordade ordningen beträffande rätten till domstolsprövning av regeringens förvarsbeslut. Av ställningstagandet följer även att den i propositionen föreslagna ändringen i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar bör vidtas.

Utskottet vill i sammanhanget slutligen erinra om att den invandrapolitiska kommittén har i uppdrag att pröva frågan om besvärordningen i utlänningsärenden. Syftet med det uppdraget är att en annan ordning för besvärprövning skall komma till stånd inom en nära framtid.

### *Behandlingen av förvarstagna*

Enligt gällande bestämmelser skall de förvarstagna i första hand intas i kriminalvårdsanstalt. Endast om förvarstiden kan antas bli mycket kortvarig eller andra särskilda omständigheter föreligger kan de, förutom i inledningskedet, förvaras i häkte eller arrestlokal. Dessutom kan de förvarstagna "omhändertas på annat sätt".

Utlänningslagkommittén har emellertid kunnat konstatera att det är vanligt att förvaringen sker i häkten och arrestlokaler. Det som skulle vara undantag har således blivit regel. Kommittén lägger mot denna bakgrund fram vissa förslag till förbättringar.

I propositionen framhålls att den kritik som framförts främst vad gäller omhändertagandet av barn och barnfamiljer i hög grad är berättigad.

Med hänsyn till de allvarliga förhållandena vid verkställighet av förvarsbeslut som rör barn vidtog den föregående regeringen vissa åtgärder för att få fram bättre lämpade förvarslokaler. Även om arbetet härmed ännu inte hade avslutats, beslöt regeringen den 14 januari 1982 om ändringar i 81 och 82 §§ utlänningsförordningen (1980:377-UtlF). Ändringarna (SFS 1982:22) innebär att barn under 16 år inte utan synnerliga skäl får tas in i kriminalvårdsanstalt, allmänt häkte eller polisarrest. Hålls barnets vårdnadshavare samtidigt i förvar, skall åtminstone en av dem tas om hand tillsammans med

barnet. I de förordningsmotiv som regeringen samtidigt har antagit anges, att man också i de fall då sammanhållningen av familjen inte garanteras genom den nämnda bestämmelsen bör undvika att familjen splittras.

Vad därefter gäller tillskapandet av särskilda förvarslokaler vid förvar över huvud taget enligt UtIL är detta enligt propositionen en fråga på längre sikt. Enligt det föredragande statsrådet är det önskvärt att man på sikt får till stånd särskilda förvarslokaler i den utsträckning som är möjligt. I vilken takt detta kan ske beror på de kostnader som en sådan reform kräver.

Slutligen pekas i propositionen på den betydelse som behandlingen av de förvarstagna har i detta sammanhang. I det senaste hänseendet gäller lagen (1976:371) och förordningen (1976:376) om behandlingen av häktade och anhållna m. fl. Det föredragande statsrådet stryker i sammanhanget under att i förvarsfallen endast sådana inskränkningar i t. ex. kommunikationen med yttervärlden får tillgripas som är motiverade av säkerhetsskäl eller som nödvändiggörs av personalsituationen eller motsvarande.

Enligt utskottets uppfattning är det otillfredsställande att förvaring av utlännningar i stor utsträckning sker i häkten och arrestlokaler. Utskottet delar kommitténs och propositionens uppfattning att en långsiktig lösning på problemet måste innebära tillskapandet av särskilda förvarslokaler vid förvar enligt UtIL.

När det gäller förvar av barn och barnfamiljer är det oacceptabelt att detta sker i arrest- och häktningslokaler. Det är mot denna bakgrund tillfredsställande att kunna konstatera att av regeringen i år tidigare vidtagna åtgärder innebär att barn under 16 år inte utan synnerliga skäl får tas om hand på detta sätt.

Med det anförda bör vpk-motionen 1982/83:3 i denna del vara tillgodosedd. Motionärerna vänder sig nämligen bl. a. mot att de förvarstagna normalt placeras i häkte, där de mycket ofta isoleras från yttervärlden.

### **Visitation av fordon**

Polisen saknar f. n. möjlighet att i samband med inresa i kontrollsyfte undersöka bagageutrymmen och liknande slutna utrymmen i bilar och transportmedel. Behov har framkommit av en sådan möjlighet, eftersom utlännningar i viss utsträckning illegalt hjälps in i Sverige genom att gömmas i bagageutrymmen i bilar eller på liknande sätt.

I propositionen tillstyrks ett förslag från utlänningslagkommittén som innebär att polisen ges rätt att vid behov undersöka fordon i syfte att förhindra illegal invandring. En sådan åtgärd får emellertid inte tillgripas utan rimlig anledning.

Utskottet tillstyrker propositionen i denna del.

**Straff- och ansvarsbestämmelse***Påföljd vid anställande av utlänningar utan arbetstillstånd*

Enligt gällande regler kan den som har en utlänning i sin tjänst, fastän utlänningen inte har föreskrivet arbets- eller anställningstillstånd, enligt 95 § andra stycket UtL dömas till böter eller, när omständigheterna är försvårande, till fängelse i högst ett år. En utlänning, som har anställning eller bedriver verksamhet utan att ha föreskrivet arbetstillstånd, kan enligt 95 § första stycket dömas till böter.

Den straffbestämmelse som avser arbetsgivaren har haft nuvarande innehåll sedan den 1 januari 1976 (prop. 1975/76:18). Tidigare var påföljden endast böter.

Utlänningslagkommittén har kunnat konstatera bl. a. att straffet för arbetsgivaren i här aktuell situation normalt brukar uppgå till mellan 10 och 40 dagsböter. Utsikterna till besparingar eller vinst vid illegal anställning av utlänningar är därför ofta påtagligt mycket större än det eventuella bötesstraff som kan komma att utdömas.

I propositionen framhålls att ett kringgående av bestämmelserna om den reglerade invandringen leder till att ännu färre arbetstillfällen står till förfogande för svenskar och för sådana utlänningar som har fått tillstånd att vistas och arbeta här. Den enskilde utlänningen befinner sig vidare vid en illegal anställning i en utsatt position och påtvingas inte sällan undermåliga arbetsvillkor. Han saknar ofta det sociala skydd som en anställning normalt ger. Erfarenheten visar att arbetsgivarna i dessa situationer många gånger underlåter att fullgöra sina skyldigheter i fråga om skatter och sociala avgifter. Detta i sin tur medför konkurrensfördelar för den verksamhet som bedrivs med illegalt anställda utlänningar och därmed svårigheter för annan, seriöst bedriven verksamhet. Många andra skadeeffekter kan nämnas. De allvarliga nackdelar som illegal anställning medför för den enskilde, för andra arbetsgivare och för samhället är således uppenbara. Problemen accentueras om förfarandet får någon större omfattning. Erfarenheten visar samtidigt att förekomsten av illegal arbetskraft har ökat och i vissa branscher är långt ifrån ovanlig.

Enligt propositionen bör mot denna bakgrund bestämmelser om straff för den som anställer en arbetstagare utan föreskrivet arbetstillstånd kompletteras med bestämmelser om sanktionsavgifter, utformade i huvudsak på det sätt kommittén har angett.

Avgiften föreslås utgå när någon har en utlänning i sin tjänst, fastän utlänningen inte har föreskrivet arbets- eller anställningstillstånd. Den bör påföras den fysiska eller juridiska person som utövar verksamheten. Med hänsyn till sanktionens repressiva karaktär och till att alla skall garanteras en så lika behandling som möjligt bör reglerna ges en obligatorisk utformning. För straffansvar enligt 95 § andra stycket UtL torde det i praxis räcka med oaktsamhet och aktsamhetskravet torde dessutom ställas högt.

Även kommitténs förslag om avgiftens storlek tillstyrks. Detta innebär att avgiften för den första tremånadersperioden bestäms till ett halvt basbelopp (=8 900 kr. f. n.) för varje illegalt anställd arbetstagare. Ytterligare ett halvt basbelopp föreslås utgå om anställningen har varat mer än tre månader. Det bör emellertid enligt förslaget finnas möjlighet till nedsättande eller eftergift. Vidare bör avgiften inte vara avdragsgill vid taxering. En kompletterande bestämmelse härom föreslås bli införd i kommunalskattelagen (1928:370). Den senare frågan har av arbetsmarknadsutskottet överlämnats till skatteutskottet.

Slutligen föreslås att frågor om sanktionsavgift bör prövas av allmän domstol efter ansökan av en åklagare. Rättegångsbalkens bestämmelser om åtal för brott, på vilket inte kan följa svårare straff än böter, samt dessutom bestämmelserna om kvarstad i brottmål skall ha motsvarande tillämpning i mål om ansökan om sanktionsavgift.

Utskottet anser det vara angeläget med en straffskärpning för arbetsgivare som anställer en utlänning utan arbetstillstånd. Inte minst det faktum att förekomsten av illegal arbetskraft har ökat talar för att effektiva åtgärder måste vidtas. De skadeverkningar som illegalt arbete medför är uppenbara och utskottet instämmer härvid i de synpunkter i frågan som framförs i propositionen och som redovisats ovan.

Den föreslagna sanktionens storlek förefaller vara väl avvägd. Det föreslagna beloppet bör på ett effektivt sätt kunna få en avhållande inverkan på de arbetsgivare som planerat att anställa invandrare illegalt. Utskottet har därvid anledning utgå från att skatteutskottet tillstyrker den i propositionen föreslagna ändringen i kommunalskattelagen som skulle innebära att avgiften inte blir avdragsgill vid taxering.

#### *Påföljd vid förhindrande av verkställighet*

Enligt gällande bestämmelser i UtlL kan endast den som är utlänning straffas enligt denna lag för försök att hindra verkställigheten av ett avlägsnandebeslut. Ansvaret är dessutom begränsat till att gälla det egna avvisnings- eller utvisningsbeslutet. Bestämmelserna i 17 kap. 12 § brottsbalken om främjande av flykt ger emellertid ett visst, om än begränsat, utrymme för straffingripande mot den som försöker hindra att ett avlägsnandebeslut verkställs. En begränsning ligger emellertid i att bestämmelserna förutsätter att utlänningen har hållits i förvar men har avvikit.

Utlänningslagkommittén har konstaterat att erfarenheterna hos de tillämpande myndigheterna och reportage i massmedia visar, att det i icke ringa utsträckning förekommer att utlänningar håller sig gömda för att undgå ett eventuellt avlägsnandebeslut eller också för att hindra verkställigheten av ett sådant beslut, samt att detta möjliggörs genom att här boende personer medverkar genom att transportera och gömma utlänningarna. Enligt kommittén är det i viss utsträckning fråga om organiserad verksamhet.

Kommittén diskuterar åtgärder mot aktivt motarbetande av regeringens och andra statliga myndigheters beslut på utlänningslagens område. Man konstaterar bl. a. att det är ofrånkomligt att åtskilliga utlännningar måste skickas tillbaka till sitt hemland trots att förhållandena där är materiellt och politiskt svåra. Frånvaron av bestämmelser som kriminaliserar förhindrande av verkställigheten anges i den situationen kunna bli avgörande för personens handlingsätt.

Kommittén föreslår därför att straffsanktioner införs beträffande åtgärder som avser att förhindra verkställigheten av avlägsnandebeslut. Samtidigt understryker kommittén de svårigheter som kriminaliseringen kan medföra. Från straffbarhet föreslås make, barn, föräldrar och syskon vara undantagna.

I propositionen förordas att de nuvarande bestämmelserna om straff för utlännningar, som försöker hindra verkställighet av avlägsnandebeslut som rör dem själva bör upphävas. När det gäller här boende personer som döljer utlännningar framhålls även att våra kunskaper om problemets omfattning och om orsakerna är begränsade. Det är angeläget att möjliggöra straffrättsliga ingripanden i vart fall vid sådana åtgärder för att hindra verkställighet av avvisnings- eller utvisningsbeslut som vidtas i vinningssyfte. ◯

I de fall däremot då en person ingriper av tvingande medmänskliga bevekelsegrunder måste lösningen sökas med andra medel, främst genom information. Propositionens förslag innebär därför att handlingar i syfte att hindra verkställigheten straffbeläggs i de fall då gärningen har förövats i vinningssyfte. Den som mot betalning eller annars i vinningssyfte försöker hindra verkställigheten bör kunna straffas, antingen det är fråga om en enstaka fristående handling eller gärningen utgör led i en större verksamhet. Med ett på detta sätt begränsat tillämpningsområde saknas anledning att låta åtgärder som rör nära anhöriga bli straffria. För att gärningen skall vara straffbar bör det vidare vara fråga om ett döljande av utlännningen eller annan sådan åtgärd i syfte att hindra verkställigheten.

I sammanhanget framhålls att om kriminaliseringen begränsas på detta sätt får å andra sidan det straffbelagda förfarandet normalt anses vara förhållandevis allvarligt. Det är då inte längre rimligt att påföljden i normalfallet bestäms till böter. Istället förordas att bestämmelsen flyttas till andra stycket av 96 § UtL och där förs in som en ny tredje punkt. Straffet för överträdelsen kommer då att bli fängelse i högst ett år eller, vid mildrande omständigheter, böter.

Avslutningsvis understryks vikten av att utvecklingen noga följs och att frågan om straffbestämmelsens utformning tas upp till ny prövning om utvecklingen ger anledning till detta.

I motion 1981/82:2412 av Per-Olof Strindberg (m) och Gunnel Liljegren (m) föreslås att utlänningslagkommitténs förslag om *straffsanktioner vid förhindrande av avlägsnandebeslut* bör följas. Motionärerna

hävdar bl. a. att underlåtenheten att beivra att här boende personer gömmer utlännningar bl. a. skapar intrycket av att samhället inte menar allvar med sina beslut.

Utskottet anser det vara beklagligt att i landet boende personer aktivt medverkar till att utlännningar håller sig gömda för att undgå ett eventuellt avlägsnandebeslut eller också för att hindra verkställigheten av ett sådant beslut. Det rör sig dessutom i viss utsträckning om en organiserad verksamhet. Som framhålls i propositionen är denna verksamhet inte bara ägnad att undergräva respekten för ett demokratiskt samhällsskick. Den kan dessutom leda till psykiska men för de personer, som göms undan för verkställighetsmyndigheterna.

Utlänningslagkommittén har påpekat att denna verksamhet har varit mest omfattande när det gäller gruppen turkassyrier och beräknat att denna grupp omfattade ca 200 som meddelades avlägsnandebeslut och som gömdes undan under tiden november 1976 till mars 1981. Det finns anledning utgå från att omfattningen på verksamheten därefter avtagit sedan regeringen tidigare i år beslutat att det inte längre finns särskilda skäl att vägra s. k. B-flyktingar från Turkiet tillstånd att vistas i Sverige.

Även om problemet f. n. är begränsat finns det emellertid anledning att med tanke på den möjliga framtida utvecklingen överväga lämpliga åtgärder som syftar till att denna form av verksamhet upphör.

Som tidigare nämnts har utlänningslagkommittén förordat att här aktuella handlingar generellt bör straffbeläggas. Vid överväganden om straffpåföljder i detta sammanhang bör man emellertid – som också framhålls i propositionen – beakta att det har funnits och kan komma att finnas stora variationer beträffande motiven för ett aktivt ingripande i syfte att hindra verkställigheten av avlägsnandebesluten. Man torde ha att räkna med hela skalan från organiserad verksamhet i vinningssyfte till desperata ingripanden från laglydiga medborgares sida, vilka drivs av ett starkt religiöst eller annat humanitärt engagemang. Här mellan kan tänkas exempelvis fall då den handlande drivs av önskemålet att så många som möjligt av hans landsmän eller trosfränder blir kvar i Sverige.

Med hänsyn till det anförda ansluter sig utskottet till propositionens förslag med innebörd att handlingar i syfte att hindra verkställigheten av avlägsnandebesluten straffbeläggs endast i de fall då gärningen har förövats i vinningssyfte. Utskottets ställningstagande får inte tolkas som ett accepterande av den verksamhet på området som inte drivs i vinningssyfte. Utskottet har i det föregående tagit bestämt avstånd från all verksamhet som bedrivs i syfte att förhindra att avlägsnandebeslut verkställs. I de fall en person ingriper av tvingande medmänskliga bevekelsegrunder anser utskottet att andra medel än straffpåföljd bör tillgripas, främst informationsåtgärder. Den framtida utvecklingen får visa om sådana åtgärder är tillräckligt effektiva.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 2412.

## Vissa övriga frågor

### *Flyktningbegreppet*

En flykting som behöver skydd skall inte utan synnerliga skäl vägras fristad i Sverige. Som flykting räknas den som i sitt hemland löper risk för politisk förföljelse. Med sådan förföljelse menas att någon på grund av sin härstamning, tillhörighet till viss samhällsgrupp, religiös eller politisk uppfattning utsätts för förföljelse, som riktar sig mot utlänningens liv eller frihet eller som annars är av svår beskaffenhet.

Enligt 6 § UtlL ges också ett visst skydd åt utlänning som inte är flykting men som ändå av politiska skäl inte vill återvända till hemlandet. Undantag från skyldigheten att låta dessa s. k. B-flyktingar stanna här får göras när "särskilda skäl" föreligger. Som sådant skäl räknas Sveriges möjligheter att ta emot utlänningar.

Assyrierna/syrianerna som grupp betraktas inte som flyktingar enligt FN:s flyktingkonvention. På grund av de motsättningar som råder mellan den kristna minoriteten och den muslimska majoritetsbefolkningen har de dock tidigare som grupp ansetts ha sådana starka skäl som avses i 6 § utlänningslagen att inte återvända till hemlandet. Senare befanns det nödvändigt att mot bakgrund av det stora invandrartrycket från denna grupp tillämpa utlänningslagens undantagsbestämmelse om särskilda skäl.

Invandringen av assyrier/syrianer från Turkiet har under senare år minskat väsentligt. Enligt ett regeringsbeslut den 17 juni i år finns det därför inte längre särskilda skäl att vägra s. k. B-flyktingar från denna grupp tillstånd att vistas i Sverige. I fortsättningen skall tillståndsärenden som rör turkiska assyrier/syrianer bedömas enligt samma riktlinjer som gäller för övriga utlänningar. Frågan om en sökande skall bedömas som B-flykting får i denna liksom i andra utlänningsärenden prövas med hänsyn till omständigheterna i varje enskilt fall. Det redovisade regeringsbeslutet innebär att vpk-motionen 3 i denna del kan anses vara tillgodosedd. Motionärerna vänder sig nämligen emot den tidigare gällande ordningen beträffande assyrier/syrianer från Turkiet.

### *Familjeanknytning m. m.*

I dag gäller att en utlänning inte får uppehålla sig i Sverige under längre tid än tre månader från inresan utan att ha uppehållstillstånd. Från denna regel undantas bl. a. nordiska medborgare. Tillstånd skall i likhet med arbetstillstånd normalt ha ordnats före inresan. En utlänning som, med eller utan visering, reser in som turist eller annars för en tillfällig vistelse kan således normalt inte få sin ansökan om uppehållstillstånd prövad i sak medan han är kvar i Sverige. Undantag från denna huvudregel har gjorts för vissa grupper. Regeln äger sålunda inte tillämpning på flyktingar och krigsvägrare. Även utlänningar som i övrigt åberopar skäl av politisk natur mot att återvända till

sitt hemland har tillerkänts en särställning. Detsamma gäller de klara familjesammanföringsfallen. Därmed avses make/maka eller minderårigt barn som kommer hit för att förena sig med den härvarande maken eller maken resp. med föräldrarna. Även i vissa andra fall kan skälen vara så ömmande att det skulle vara stötande att kräva att utlänningen skulle återvända hem. När det gäller anhöriga till flyktingar skall undantag kunna göras utanför den snäva familjekretsen. Det har emellertid ansetts angeläget att undantagsfallen begränsas genom en strikt tillämpning.

Anknytning i form av äktenskap eller samboende räknas till de klara fall som berättigar till uppehållstillstånd. Som en följd härav har problemet med skenäktenskap uppkommit. För att komma till rätta med sådana fall tillämpas en ordning med s. k. uppskjuten invandrarstatus. Det innebär att kortvariga tillstånd ges under en tid av två år. Om förhållandet består efter denna tid accepteras utlänningen som invandrare.

Regeln att uppehållstillstånd skall vara klart före inresan gäller även för personer som utan att ha uppehållstillstånd ingår äktenskap här i landet eller etablerar ett förhållande med samboende. Sådana personer får sålunda resa ut ur Sverige och göra sin ansökan från hemlandet.

Fråga om *uppehållstillstånd till följd av äktenskap* behandlas i tre motioner.

I vpk-motionerna 1982/83:3 och 1982/83:4 framhålls att bestämmelserna angående familjeanknytning mellan en utlänning och en person med uppehållstillstånd i Sverige är klart utlänningsfientliga och bör ändras. De medför i praktiken oöverstigliga hinder för äktenskap eller annat samboende mellan svenskar och utlänningar i Sverige. Effekten av reglerna blir tveklöst att en negativ syn på utlänningar kommer att börja breda ut sig. Vidare innebär de en inskränkning i svenska medborgares rätt att ingå äktenskap med utländsk medborgare.

Bonnie Bernström (fp) påpekar i motion 1982/83:1 bl. a. att äktenskap arrangerats under hela 1970-talet i syfte att kringgå invandringsbestämmelserna. Efter hand har tillämpningen av reglerna skärpts i syfte att motverka dessa skenäktenskap. Nu har vi sålunda en praxis som innebär att om ett äktenskap eller samboförhållande upphör inom två år blir kvinnan eller mannen utvisad. Kvinnorna drabbas särskilt hårt av den praxis som tillämpas. I en del fall ter sig möjligheterna till ett anständigt liv i hemlandet obefintliga efter en skilsmässa, främst på grund av dessa länders syn på frånskilda kvinnor. I andra fall tvingas kvinnan begära skilsmässa på grund av mannens alkoholmissbruk eller på grund av misshandel. I många fall ter det sig då onödigt grymt att inte bevilja uppehållstillstånd. Motionären föreslår att den invandrapolitiska kommittén får i uppdrag att särskilt beakta det här aktuella problemet.

Slutligen framhåller Elisabeth Fleetwood (m) och Blenda Littmarck (m) i motion 1982/83:2 att de frånskilda invandrarkvinnornas ansökan om uppehållstillstånd måste behandlas utan hänsynstagande till den f. d.



mannen. Något annat strider mot svensk invandrapolitik och mot jämlikhetssträvandena i det svenska samhället. Riksdagen bör därför besluta om en sådan ändring att de invandrare som fått uppehållstillstånd i Sverige på grund av äktenskap och som fått fast förankring här i landet inte riskerar utvisning på grund av skilsmässa.

Det problem motionärerna aktualiserat var föremål för en interpellationsdebatt den 15 februari i år (prot. 1981/82:80). Dåvarande invandrarministern Karin Andersson uttryckte därvid stor förståelse för dessa kvinnors problem och uttalade att större hänsyn skulle tas till bl. a. de problem som kan uppkomma om de frånskilda kvinnorna tvingas återvända till hemlandet. Vidare skulle större hänsyn tas till orsakerna till att dessa kvinnor vill bryta upp ur äktenskapet i Sverige.

Dessa uttalanden har sedermera följts upp med en rekommendation från invandrarverket som tillställts polismyndigheterna av följande lydelse:

Om det i utredningen har angetts att äktenskapet eller sammanboendeförhållandet tvingats upphöra p. g. a. bl. a. misshandel eller att sådana skäl nu på verkställighetsstadiet förs fram bör detta föranleda att ärendet överlämnas till SIV enl. 89 § utlänningslagen. Kvinnan bör även ges tillfälle att ange vilka svårigheter hon kan komma att möta i hemlandet om hon tvingas återvända.

I ärenden som är under utredning hos polisen dvs. i förlängningsärenden eller i ärenden där utvisningsanledning föreligger p. g. a. en "sprucken" anknytning och kvinnan anger att det i förhållandet har förekommit sådana omständigheter som nu är i fråga bl. a. misshandel bör detta särskilt anges. Vidare bör kvinnan särskilt ange vilka svårigheter hon som frånskild kvinna kan komma att möta i hemlandet om hon återvänder dit.

Utskottet hyser stor förståelse för de problem som tas upp i motionerna. Utskottet noterar därför med stor tillfredsställelse att en annan och mjukare praxis tillämpas i dessa situationer. I sammanhanget vill utskottet erinra om att här aktuella frågor f. n. behandlas inom den invandrapolitiska kommittén.

Med hänsyn till det anförda bör motionerna inte föranleda någon åtgärd.

I sammanhanget tar utskottet även upp vpk-motionen 1982/83:4 i vilken behandlas situationen för kvinnor som bl. a. i de muslimska länderna förtrycks för sitt köns skull. Enligt motionärerna bör regeringen verka för en *ändring i Gênevekonventionen* med innebörd att dessa kvinnor betraktas som flyktingar.

Vidare framhålls att om muslimska eller andra kvinnor vill fly från förtrycket i sitt hemland och kan hävda förföljelse på grund av sitt kön, borde också Sverige kunna ge dem som söker sig hit en hemvist med status som flykting.

Utskottet ansluter sig till motionärernas uppfattning beträffande situationen för de kvinnor som utsätts för förtryck för att de är kvinnor. De kvinnor som av detta skäl flyr till Sverige får stanna här. Enligt vad utskottet inhämtat

finns f. ö. strävanden i den riktning motionärerna efterlyser när det gäller en ändring i Genèvekonventionens flyktingkonvention. Det finns anledning utgå från att Sverige verkar för att dessa kvinnor tillförsäkras någon form av flyktingstatus.

Med hänsyn till det anförda bör motionen i denna del inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

#### *Lokalkontor för FN:s flyktingsekretariat*

Mot bakgrund av de omfattande flyktingproblemen efter andra världskriget inrättades år 1951 FN:s flyktingkommissarie (United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR). Dess verksamhet skall vara helt opolitisk samt på humanitär och social grund inriktad på att verka för flyktingarnas skydd. I flyktingkommissariens statuter anges de förutsättningar som skall vara uppfyllda för att en person skall anses som flykting och därigenom falla under flyktingkommissariens mandat. Definitionen motsvarar den som finns i flyktingkonventionen från år 1951 med främst den skillnaden att någon geografisk begränsning inte har medtagits.

Flyktingkommissarien väljs av FN:s generalförsamling och skall vid sidan om sina statuter följa de direktiv som lämnas av generalförsamlingen och FN:s ekonomiska och sociala råd. Mandatet är formellt tidsbegränsat men har successivt utsträckts i femårsperioder, senast till utgången av år 1983. Kommissarien har sitt högkvarter i Genève men bedriver också verksamhet genom sina regionalkontor och ett femtiotal lokalkontor runt om i världen. Kommissariatets styrelse, den s. k. exekutivkommittén, som består av företrädare för ett 40-tal länder, behandlar i oktober varje år UNHCR:s verksamhet och medelsbehov.

I vpk:s partimotion 1982/83:3 förs på nytt fram ett yrkande av att ett lokalkontor för FN:s flyktingkommissariat inrättas i de nordiska länderna med placering i Stockholm. Utskottet har tidigare noterat att det finns ett intresse från UNHCR att upprätta ett lokalkontor i Norden. Frågan har också diskuterats mellan de nordiska länderna då en tanke är att upprätta ett gemensamt kontor för dessa länder. Man avvaktar nu bl. a. att arbetet med en ny utlänningslag i Norge skall avslutas. Några detaljöverväganden om exempelvis kontorets arbetsuppgifter, lokalisering etc. har ännu inte gjorts (AU 1981/82:3).

Med hänvisning till det anförda är någon åtgärd på grund av motionen inte erforderlig.

#### *Handläggningstider i invandrarärenden*

I motion 1982/83:6 av Allan Åkerlind (m) framhålls att flyktingar från andra länder som kommit till Sverige kan få vänta under avsevärd tid innan de får slutgiltigt besked om de får stanna eller ej. Detta förhållande medför ofta stora problem för de berörda flyktingarna. Bl. a. får de inte möjlighet att

ta ett arbete under denna tid. Vidare följer betydande kostnader för samhället.

Enligt motionären är det därför nödvändigt att bringa ned handläggningstiderna till en rimlig nivå. Högst sex månaders handläggningstid bör accepteras. I samband med att beslut om en sexmånadersgräns träder i kraft bör alla de som befinner sig här i landet och väntat på uppehållstillstånd i mer än sex månader automatiskt få detta uppehållstillstånd. Det bör gälla alla som inte gjort sig skyldiga till brott här i landet, som skulle kunna föranleda utvisning.

Utskottet kan i och för sig instämma i att handläggningstiderna i utlänningsärenden varit alltför långa. Emellertid har ärendebalansen till följd av de åtgärder som regeringen vidtagit under senare tid minskat både vid invandrarverket och vid arbetsmarknadsdepartementet. På departementet uppgick således antalet ärenden till 335 i september i år mot ca 1 000 under samma månad året innan.

Det saknas följaktligen skäl att i dag överväga åtgärder av det slag motionären förespråkar. Utskottet har f. ö. tidigare i betänkandet redovisat de problem som fixerade månadsgränser kan föra med sig.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen.

#### *Ersättning för hemresa m. m.*

Enligt 99 § UtL är en utlänning, som har avvisats eller utvisats, skyldig att betala kostnaden för resan till den ort, dit han sänds genom myndighets försorg. Bestämmelsen har ansetts innefatta en skyldighet att i förekommande fall betala även kostnaden för bevakningspersonalen.

I syfte att nå en överenskommelse mellan 99 § UtL och ILO-konventionen (nr 151) om migrerande arbetstagare föreslås att 99 § ändras så att det framgår, att utlänningen skall betala sin egen resa hem men inte eventuell rese- och traktamentskostnader för medföljande bevakningspersonal. Eftersom staten redan i dag i praktiken svarar för en stor del av sistnämnda kostnader antas någon nämnvärd kostnadsökning inte komma att uppstå. Sverige kan därför ratificera artikel 9 i den nämnda ILO-konventionen.

Utskottet tillstyrker den föreslagna ändringen.

#### **Handläggning av terroristärenden**

##### *Avvisning av presumtiva terrorister*

Enligt 30 § första stycket UtL skall en utlänning som kommer till Sverige avvisas, om det finns grundad anledning att anta att han tillhör eller verkar för en organisation eller grupp som avses i paragrafens andra stycke och om det dessutom, med hänsyn till vad som är känt om hands föregående verksamhet eller i övrigt, föreligger fara för att han här i riket medverkar till sådana handlingar som anges i det stycket. Bestämmelsen avser enligt andra

stycket en organisation eller grupp som, med hänsyn till vad som är känt om dess verksamhet, kan befaras utanför sitt hemland använda våld, hot eller tvång för politiska syften och därvid begå sådana gärningar här i riket. En förteckning över utlänningar som skall avvisas enligt 30 § första stycket skall enligt samma paragrafs tredje stycke upprättas av rikspolisstyrelsen. Det är emellertid regeringen som bestämmer vilka organisationer eller grupper som därvid kommer ifråga. Om det beträffande en utlänning som uppehåller sig i riket föreligger sådana omständigheter som förut har nämnts får han enligt 47 § utvisas.

Avvisning beslutas antingen av polisen eller av regeringen. Avvisning genom beslut av en polismyndighet får ske endast om utlänningen finns upptagen på en särskild spärrförteckning och dessutom saknar visering eller uppehållstillstånd. Som ytterligare förutsättning för avvisning genom beslut av polis gäller, att utlänningen inte gör invändningar av politisk art, dvs. att utlänningen inte påstår att han riskerar politisk förföljelse eller åberopar någon annan omständighet som avses i 33 eller 34 § UtL. Utrymmet för polisens befogenhet att avvisa en presumtiv terrorist är alltså starkt begränsat. Brister någon av förutsättningarna, skall frågan i stället avgöras av regeringen. Ärendet skall då hänskjutas till invandrarverket, som med eget yttrande överlämnar det till regeringen. Som nämnts får endast utlänningar som tillhör en av regeringen angiven terroristgrupp eller terroristorganisation tas med på förteckningen. För att en utlänning skall uppföras på förteckningen krävs vidare att han i övrigt uppfyller förutsättningarna i 30 § första stycket.

I propositionen föreslås att polismyndigheternas beslutanderätt i dessa ärenden avskaffas. Regeringen bör i avvisningsärendena kunna meddela beslut att inte avvisa utlänningen som terrorist utan att dessförinnan infordra yttrande eller hålla förhandling enligt UtL. Polismyndighet bör i förekommande fall överlämna frågan om avvisning direkt till regeringen. I UtL bör införas en bestämmelse enligt vilken regeringen får ange riktlinjerna för polismyndigheternas bedömning av om ett ärende skall överlämnas.

Utskottet tillstyrker förslaget att regeringen ensam beslutar i terroristärenden. Polismyndigheternas begränsade avvisningsrätt under de åtta år som terroristbestämmelserna har gällt har f. ö. bara använts vid två tillfällen.

#### *Förhandling i terroristärenden*

Förhandling innan ett ärende avgörs är enligt UtL i vissa fall obligatorisk. Detta är fallet i ärenden hos regeringen om avvisning eller utvisning av en presumtiv terrorist (32 och 47 §§ UtL) och när regeringen i fråga om en terrorist beslutar om särskilda föreskrifter enligt 74 § andra stycket UtL. Förhandling är vidare obligatorisk innan en handläggande myndighet beslutar om kvarhållande av en utlänning i förvar utöver en viss i lagen

angiven tid (53 § UtIL). Förhandling får dessutom hållas när det annars finns skäl till detta.

Bestämmelser om förhandling återfinns i 56–62 §§ UtIL. Huvudregeln är att den handläggande myndigheten själv håller förhandlingen (57 §). Invandrarverket får överlåta åt en länsrätt eller länsstyrelse att hålla förhandlingen. I ärende hos regeringen hålls förhandlingen av den myndighet som det ansvariga statsrådet – eller en av statsrådet förordnad tjänsteman – utses. Någon formell begränsning av myndighetskretsen har inte gjorts. Allmän domstol torde emellertid numera inte kunna anlitas för förhandling efter den ändring som genomfördes den 1 juli 1980. I terroristärenden anlitas regelmässigt rikspolisstyrelsen för att hålla förhandlingen. Den myndighet som håller förhandlingen får enligt 58 § UtIL uppdra åt en polismyndighet eller en särskilt utsedd person att vara allmänt ombud vid förhandlingen. Syftet med förhandlingen är att få till stånd en noggrann utredning om de omständigheter som kan inverka på ärendets avgörande. Utlänningen skall få tillfälle att ange sin ståndpunkt och att uttala sig om de omständigheter som åberopas. Förhandlingen skall vara offentlig, om utlänningen begär det och myndigheten inte anser att omständigheterna föranleder något annat.

Partsynen i terroristärenden, dvs. utlänningens rätt att ta del av det som har tillförts ärendet, är underkastad de begränsningar som följer av 14 kap. 5 § sekretesslagen (prop. 1979/80:96 s. 125). Om det av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagt material inte lämnas ut, kan alltså detta undanhållas utlänningen, även i fall då förhandling hålls. Av paragrafen framgår emellertid att upplysning om innehållet i viss utsträckning skall lämnas utlänningen. Även detta kan dock i vissa fall underlåtas.

I propositionen framhålls att den nuvarande ordningen har kritiserats, främst på den grunden att förhandlingen har överlåtits åt samma myndighet som har anhängiggjort avlägsnandeärendet samt att något kontradiktoriskt förfarande (tvåpartsförfarande) inte äger rum. Ibland har framförts önskemålet att en utomstående myndighet – helst en domstol – får svara för förhandlingen.

Mot den angivna bakgrunden föreslås att förhandling vid allmän domstol görs obligatorisk vid handläggningen av ärenden om avlägsnande av presumtiva terrorister. Förhandlingen föreslås förlagd till Stockholms tingsrätt om det inte föreligger särskilda skäl mot detta, t. ex. därför att detta inte hinns med. I sådana undantagsfall bestämmer regeringen vilken domstol eller myndighet som i stället skall hålla förhandlingen. Även i sådana fall bör förhandlingen om möjligt hållas vid en domstol. Offentligt ombud skall utses. Ingen ändring föreslås i de nu gällande sekretessreglerna. Uppgifter i ärendet kan därför även i fortsättningen undanhållas parten endast när synnerliga skäl gör detta nödvändigt.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag på denna punkt.

**Ikraftträdande m. m.**

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft den 1 januari 1983.

Utskottet föreslår beträffande utlänningslagen en övergångsbestämmelse utöver regeringens förslag, av innebörd att om beslut om utvisning överlämnats till länsstyrelse för verkställighet före ikraftträdandet, gäller beträffande verkställigheten äldre bestämmelser.

**Tillträde till ILO-konvention**

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att Sverige bör tillträda ILO-konventionen (nr 143) om missbruk i samband med migration och om främjande av migrerande arbetstagares likställdhet med avseende på möjligheter och behandling, dock med förbehåll för del II av konventionen.

**Utskottets hemställan**

Utskottet hemställer

1. beträffande *tremånadersgränsen i fråga om avvisning*  
att riksdagen med avslag på motion 1981/82:2411 godkänner vad som anförs i proposition 1981/82:146 i motsvarande del,
2. beträffande *polismyndigheternas medverkan i verkställighets-skedet*  
att riksdagen avslår motion 1981/82:2410,
3. beträffande *återbrytning av avlägsnandebeslut*  
att riksdagen avslår motion 1982/83:3 yrkande 1 i motsvarande del,
4. beträffande *rätten till juridiskt biträde*  
att riksdagen avslår motion 1982/83:3 yrkande 1 i motsvarande del,
5. beträffande *avskaffande av s. k. nöjdförklaring*  
att riksdagen avslår motion 1982/83:3 yrkande 1 i motsvarande del,
6. beträffande *behandlingen av förvarstagna*  
att riksdagen avslår motion 1982/83:3 yrkande 1 i motsvarande del,
7. beträffande *straffsanktioner vid förhindrande av avlägsnande-beslut*  
att riksdagen med avslag på motion 1981/82:2412 antar 96 § i det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i UtLL,
8. beträffande *flyktningbegreppet*  
att riksdagen avslår motion 1982/83:3 yrkande 1 i motsvarande del,

9. beträffande *uppehållstillstånd till följd av äktenskap m. m.*  
att riksdagen avslår motionerna 1982/83:1, 1982/83:2, 1982/83:3  
yrkande 1 i motsvarande del samt 1982/83:4 yrkande 2,
10. beträffande *ändring i Genèvekonventionen m. m.*  
att riksdagen avslår motion 1982/83:4 yrkande 1,
11. beträffande *lokalkontor för FN:s flyktingsekretariat i Stockholm*  
att riksdagen avslår motion 1982/83:3 yrkande 2,
12. beträffande *handläggningstider i invandrarärenden*  
att riksdagen avslår motion 1982/83:6,
13. att riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till  
lag om ändring i utlänningslagen (1980:376) i den mån förslaget  
inte behandlats ovan med den ändringen att ikraftträdandebe-  
stämmelserna får följande som *Utskottets förslag* betecknade  
lydelse:

*Propositionens förslag*

Denna lag träder i kraft den 1 juli  
1982.

*Utskottets förslag*

Denna lag träder i kraft den 1  
januari 1983.

1. Har före ikraftträdandet besvär enligt 67 § anhängiggjorts hos en  
länsrätt, tillämpas äldre bestämmelser.
2. I fråga om ansvar för gärning som har begåtts före ikraftträdandet gäller  
äldre bestämmelser.
3. Bestämmelserna i 99 a och 99 b §§ tillämpas endast i fråga om  
överträdelse som har skett efter ikraftträdandet.

4. Har före ikraftträdandet beslut  
om utvisning överlämnats till en läns-  
styrelse för verkställighet, gäller  
beträffande verkställigheten äldre be-  
stämmelser.

14. att riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till  
lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltnings-  
domstolar med den ändringen att ikraftträdandebestämmelsen  
får följande som *Utskottets förslag* betecknade lydelse:

*Propositionens förslag*

Denna lag träder i kraft den 1 juli  
1982.

*Utskottets förslag*

Denna lag träder i kraft den 1  
januari 1983.

15. att riksdagen – med förbehåll för del II av konventionen –  
godkänner ILO-konventionen (nr 143) om missbruk i samband  
med migration och om främjande av migrerande arbetstagares  
likställighet med avseende på möjligheter och behandling.

med migration och om främjande av migrerande arbetstagares  
likställdhet med avseende på möjligheter och behandling.

Stockholm den 16 november 1982

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

FRIDA BERGLUND

*Närvarande:* Frida Berglund (s), Alf Wennerfors (m), Karin Andersson (c), Lars Ulander (s), Marianne Stålberg (s), Bengt Wittbom (m), Arne Fransson (c), Sonja Rembo (m), Elver Jonsson (fp), Gustav Persson (s), Sten Östlund (s), Christer Skoog (s), Bo Nilsson (s), Barbro Nilsson i Visby (m) och Alexander Chrisopoulos (vpk).

## Reservationer

### 1. Återbrytning av avlägsnandebeslut (mom. 3)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar "Utskottet vill" och på s. 12 slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar vpk:s uppfattning att regeringens rätt att återbryta avlägsnandebeslut bör återinföras. Som motionärerna framhåller gör polisen ibland politiska bedömningar av politiska verkställighetshinder och vägrar överlämna ärendet till invandrarverket. Det finns f. ö. ingen rationell motivering till att polisen skall ha större makt i verkställighetsärenden än vid avvísningar.

Regeringen bör med hänvisning till det anförda återkomma till riksdagen med lagförslag om återinförande av regeringens rätt att återbryta avlägsnandebeslut.

*dels* att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *återbrytning av avlägsnandebeslut*  
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:3 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

### 2. Rätten till juridiskt biträde (mom. 4)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar "Utskottet har" och slutar "aktuella motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

I likhet med vpk anser utskottet att det bör vara en självklar rätt för flyktingar i en avvísningssituation att omedelbart få juridisk hjälp. Med ett juridiskt biträde stärks skyddet för flyktingar mot felaktiga avvísningar, vilka beslutas av polisen. Det bör ankomma på regeringen att återkomma till



riksdagen med lagförslag om juridiskt biträde i enlighet med motionärernas förslag.

*dels* att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. *beträffande rätten till juridiskt biträde*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:3 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

### 3. Avskaffande av s. k. nöjdförklaring m. m. (mom. 5)

Alexander Chrisopoulos anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar "Utskottet avstyrkte" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i vpk:s partimotion 1982/83:3 föreligger det stora risker att flyktingar i en pressande avvisningssituation och utan juridiskt biträde förleds eller luras av polisen att underteckna en nöjdförklaring. Så har f. ö. också skett i ett antal fall. Detta är självfallet helt otillfredsställande. Beklagligtvis föreligger en uppenbar risk att polisen även i fortsättningen kan komma att missbruka en nöjdförklaring. Utskottet tillstyrker mot denna bakgrund vpk:s förslag att nöjdförklaring inte skall vara tillåten i samband med avvisningsbeslut. Regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag i frågan.

Utskottet anser f. ö. i likhet med vpk att visumtvånget vid turkiska medborgares inresa till Sverige bör avskaffas.

*dels* att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. *beträffande avskaffande av s. k. nöjdförklaring*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:3 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

### 4. Massmedias inflytande på beslut i utlänningsärenden (mom. 3–5)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

att utskottets yttrande som på s. 13 börjar "Det är" och på s. 14 slutar "i asylärenden" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning finns det tyvärr – som också vpk hävdar – grundad anledning utgå från att regeringen omprövat tidigare beslut i avvisningsärenden på grund av allmänhetens genom massmedia redovisade intresse och engagemang. Det ligger självfallet mot denna bakgrund nära till hands att misstänka att flyktingansökningarnas rättvisa och allsidiga behandling är avhängig massmedias uppmärksamhet. Som motionärerna framhåller kan detta förhållande också tyda på att den praxis som tillämpas är mer restriktiv än vad lagstiftningen ger täckning för. Utskottet utgår från att dessa erfarenheter får betydelse under kommande överväganden avseende utlänningslagens utformning och tillämpning i anslutning till invandrarpolitiska kommitténs arbete.

## De i proposition 1981/82:146 framlagda förslagen

## 1 Förslag till

## Lag om ändring i utlänningslagen (1980:376)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (1980:376)

*dels* att 36 § skall upphöra att gälla,

*dels* att 7, 8, 30, 32, 47, 50, 52, 54, 56, 60, 62, 67, 72, 74, 82, 84, 90, 93, 95, 96 och 99 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

*dels* att i lagen skall införas tre nya paragrafer, 90 a, 99 a och 99 b §§ samt närmast före 90 a § en ny rubrik av nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

## 7 §

Utlänningar som kommer till Sverige eller uppehåller sig här skall ha pass, om regeringen har förordnat om detta. Regeringen föreskriver vilka legitimationshandlingar som får gälla som pass *samt* i vilka fall svenska myndigheter får utfärda pass för flyktingar eller andra utlänningar.

Utlänningar som kommer till Sverige eller uppehåller sig här skall ha pass, om regeringen har förordnat om detta. Regeringen *eller, efter regeringens bemyndigande, statens invandrarverk* föreskriver vilka legitimationshandlingar som får gälla som pass. *Regeringen förordnar vidare om i vilka fall svenska myndigheter får utfärda pass för flyktingar eller andra utlänningar.*

## 8 §

Vid inresa eller utresa skall en utlänning visa upp sitt pass för polismyndigheten, om inte regeringen har föreskrivit annat. En utlänning skall vid inresa eller utresa även lämna de upplysningar som begärs av polismyndigheten.

En utlänning som vistas i Sverige är skyldig att efter kallelse av polismyndighet personligen inställa sig hos myndigheten och lämna upplysningar om sin vistelse här. Om han inte efterkommer kallelsen, får han hämtas. På begäran skall utlänningen även visa upp sitt pass för polismyndighet eller polisman.

En utlänning som vistas i Sverige är skyldig att efter kallelse av polismyndighet personligen inställa sig hos myndigheten och lämna upplysningar om sin vistelse här. Om han inte efterkommer kallelsen, får han hämtas. *Kan det med hänsyn till utlänningens personliga förhållanden eller övriga omständigheter skäligen befaras att han ej skulle efterkomma en kallelse, får utlänningen hämtas utan föregående kallelse.* På begäran skall utlänningen även visa upp sitt pass för polismyndighet eller polisman.

För utredning i samband med inresa eller utresa eller kallelse enligt

För utredning i samband med inresa eller utresa eller kallelse *eller*

*Nuvarande lydelse*

andra stycket får utlänningsen kvarhållas, dock inte längre än som är nödvändigt och inte i något fall längre än sex timmar, om inte beslut har meddelats om förvar enligt 50 eller 52 §.

*Föreslagen lydelse*

*hämtning* enligt andra stycket får utlänningsen kvarhållas, dock inte längre än som är nödvändigt och inte i något fall längre än sex timmar, om inte beslut har meddelats om förvar enligt 50 eller 52 §.

*I samband med inresekontroll får en polisman undersöka bagageutrymmen och övriga slutna utrymmen i bilar och andra transportmedel i syfte att förhindra att utlänningsen reser in i Sverige i strid mot bestämmelserna i denna lag eller i en författning som har utfärdats med stöd av denna lag. Om inresekontrollen sker under medverkan av tullmyndighet eller med biträde av särskilt förordnad passkontrollant, skall tulltjänstemannen eller passkontrollanten ha samma befogenhet.*

## 30 §

En utlänningsen som kommer till Sverige skall avvisas, om det finns grundad anledning att anta att han tillhör eller verkar för en sådan organisation eller grupp som avses i andra stycket och om det dessutom med hänsyn till vad som är känt om hans föregående verksamhet eller i övrigt föreligger fara för att han här i riket medverkar till sådana handlingar som avses i det stycket.

I första stycket avses en organisation eller grupp som, med hänsyn till vad som är känt om dess verksamhet, kan befaras utanför sitt hemland använda våld, hot eller tvång för politiska syften och därvid begå sådana gärningar här i riket.

*Rikspolisstyrelsen upprättar en förteckning över utlänningsen som skall avvisas enligt första stycket. Regeringen bestämmer vilka organisationer eller grupper som därvid kommer i fråga.*

## 32 §

*När en utlänningsen, som finns i den förteckning som anges i 30 § tredje stycket och som saknar visering eller uppehållstillstånd, kommer till riket, skall polismyndigheten omedelbart besluta om avvisning av honom utom i de fall då ärendet skall överlämnas till regeringen enligt 36 §.*

*Nuvarande lydelse*

När det hos polismyndigheten uppkommer fråga om avvisning enligt 30 § av annan utlänning än som avses i första stycket, skall ärendet hänskjutas till statens invandrarverk som med eget yttrande överlämnar ärendet till regeringen. I ärenden som prövas av regeringen skall förhandling hållas.

*Föreslagen lydelse*

Uppkommer fråga om att en utlänning som kommer till Sverige skall avvisas enligt 30 §, skall polismyndigheten genast överlämna ärendet till regeringens avgörande. Innan regeringen avgör ärendet skall förhandling hållas. Yttrande skall även inhämtas från statens invandrarverk, om det inte möter hinder på grund av att ärendet är synnerligen brådskande. Regeringen får dock utan föregående förhandling eller hörande av statens invandrarverk besluta att icke avvisa utlänningen enligt 30 §.

Beslut om avvisning enligt 30 § skall förenas med förbud för utlänningen att återvända till Sverige under en viss tid eller utan tidsbegränsning. I beslutet skall utlänningen upplysas om vilken dag som förbudet upphör att gälla.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter med riktlinjer för polismyndigheternas prövning av frågan om ett ärende skall överlämnas till regeringens avgörande enligt första stycket.

## 36 §

Ärenden om avvisning enligt 32 § första stycket skall hänskjutas till statens invandrarverk, om det föreligger sådana omständigheter som enligt 33 eller 34 § föranleder att ärenden som avses där överlämnas till statens invandrarverk. Invandrarverket skall med eget yttrande överlämna sådana ärenden till regeringen.

## 47 §

En utlänning får utvisas ur riket, om det föreligger sådana omständigheter som anges i 30 § första och andra styckena.

En utlänning får utvisas ur riket, om det föreligger sådana omständigheter som anges i 30 §.

Beslut om utvisning enligt första stycket meddelas av regeringen. I sådana ärenden skall förhandling hållas. Yttrande skall inhämtas från statens invandrarverk, om hinder inte möter på grund av att ärendet är synnerligen brådskande.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

## 50 §

En utlänning får tas i förvar om det föreligger sannolika skäl för avvísning eller för utvisning enligt 38, 43, 47 eller 48 § eller om det uppkommer fråga om verkställighet av en sådan åtgärd eller av utvisning på grund av brott. Förvar beslutas av den myndighet som handlägger avvísnings- eller utvisningsärendet eller verkställighetsärendet. Beslut om förvar får dock meddelas endast om det med hänsyn till utlänningens personliga förhållanden eller övriga omständigheter skäligen kan befaras att han kommer att hålla sig undan eller bedriva brottslig verksamhet här eller om utlänningens identitet är oklar.

Om det bedöms tillräckligt, kan myndigheten under de förutsättningar som anges i första stycket i stället för att ta utlänningen i förvar ålägga utlänningen att på vissa tider anmäla sig hos polismyndigheten i orten eller föreskriva, att utlänningen skall lämna ifrån sig pass eller därmed jämställd legitimationshandling, eller föreskriva de andra villkor som behövs för att hålla utlänningen under uppsikt. Om utlänningen inte följer sådana föreskrifter, kan han tas i förvar.

*I ärenden som handläggs av regeringen får det statsråd som ansvarar för ärenden enligt denna lag, för tiden till dess regeringen avgör ärendet, meddela beslut i frågor som rör särskilda tvångsåtgärder.*

## 52 §

När det inte finns tid att avvakta den handläggande myndighetens beslut om särskilda tvångsåtgärder mot en utlänning eller statens invandrarverks beslut enligt 51 §, får en polismyndighet tillfälligt ta utlänningen i förvar eller ställa honom under uppsikt enligt 50 §.

*Skall ett ärende om avvísning enligt 36 § överlämnas till regeringen, skall polismyndigheten ta utlänningen i förvar. Även om de i 50 § angivna förutsättningarna inte föreligger, får polismyndigheten ta en utlänning i förvar eller ställa honom under uppsikt när frågan om avvísning skall överlämnas till regeringen enligt 32 § andra stycket eller när det uppkommer fråga om att utvisa honom enligt 47 §.*

Även om de i 50 § angivna förutsättningarna inte föreligger, får en polismyndighet ta en utlänning i förvar eller ställa honom under uppsikt när fråga om avvísning skall överlämnas till regeringen enligt 32 § första stycket eller när det uppkommer fråga om att utvisa utlänningen enligt 47 §.

Anmälan om att en utlänning har tagits i förvar eller ställts under uppsikt enligt första eller andra stycket skall skyndsamt göras hos den myndighet som handlägger ärendet eller, i fall som anges i 51 §, hos statens invandrarverk. Denna myndighet skall därefter omedelbart pröva om åtgärden skall bestå.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

## 54 §

Beslutas avvisning eller utvisning enligt 38, 43, 47 eller 48 § av en utlänning, som hålls i förvar eller står under uppsikt, skall den myndighet som fattar beslutet pröva om utlänningen fortfarande skall hållas i förvar eller stå under uppsikt. Detsamma skall gälla när regeringen eller statens invandrarverk fattar beslut i verkställighetsärenden.

Beslutas avvisning eller utvisning enligt 38, 43, 47 eller 48 § av en utlänning, som hålls i förvar eller står under uppsikt, skall den myndighet som fattar beslutet pröva om utlänningen fortfarande skall hållas i förvar eller stå under uppsikt. Detsamma skall gälla när regeringen eller statens invandrarverk fattar beslut i verkställighetsärenden. *Regeringens beslut enligt detta stycke om att hålla en utlänning kvar i förvar gäller inte längre än fyra dagar från beslutets dag. I fråga om verkställande myndighets skyldighet att besluta i förvarsfrågan gäller 50 § första stycket samt andra stycket av denna paragraf.*

Finns det inte längre skäl att hålla utlänningen i förvar eller under uppsikt, skall åtgärden omedelbart upphävas.

## 56 §

När förhandling skall hållas enligt en bestämmelse i denna lag tillämpas 57–62 §§. Detsamma gäller när det annars finns anledning att hålla förhandling i ett ärende enligt denna lag hos regeringen, statens invandrarverk eller länsstyrelse.

När förhandling skall hållas enligt en bestämmelse i denna lag tillämpas 57–62 §§. Detsamma gäller när det annars finns anledning att hålla förhandling i ett ärende enligt denna lag hos regeringen eller statens invandrarverk.

## 57 §

Förhandling skall hållas inför den myndighet som handlägger ärendet. Statens invandrarverk får dock besluta att en länsrätt eller länsstyrelse skall hålla förhandling i ett ärende som verket handlägger. I ärenden, som handläggs av regeringen, får det statsråd, som ansvarar för ärenden enligt denna lag eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om förhandling och utse *myndighet* som skall hålla förhandlingen.

Förhandling skall hållas inför den myndighet som handlägger ärendet. Statens invandrarverk får dock besluta att en länsrätt eller länsstyrelse skall hålla förhandling i ett ärende som verket handlägger *samt därvid bestämma om andra än utlänningen skall höras*. I ärenden, som handläggs av regeringen, får det statsråd, som ansvarar för ärenden enligt denna lag eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om förhandling och *bestämma om andra än utlänningen skall höras samt, där annat ej följer av andra stycket, utse domstol eller förvaltningsmyndighet* som skall hålla förhandlingen.

*I ärenden om avvisning enligt*

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

*30 § eller utvisning enligt 47 eller 48 § skall förhandlingen hållas vid Stockholms tingsrätt, om det inte föreligger särskilda skäl mot det.*

## 58 §

När det behövs får den myndighet som håller förhandlingen uppdra åt en polismyndighet eller åt en särskilt utsedd person att vara allmänt ombud vid förhandlingen.

När det behövs får den myndighet som håller förhandlingen uppdra åt en polismyndighet eller åt en särskilt utsedd person att vara allmänt ombud vid förhandlingen. *Allmänt ombud skall alltid förordnas vid förhandling i ärenden om avvisning enligt 30 § eller utvisning enligt 47 eller 48 §.*

## 59 §

Utlänningen och andra personer, som skall höras, skall kallas till förhandlingen. Om utlänningen hålls i förvar, skall den myndighet som håller förhandlingen besluta om hans inställelse. Har kallelse till förhandlingen delgetts den som skall höras minst fyra dagar före förhandlingen och uteblir den kallade utan att ha anmält laga förfall, får myndigheten besluta om hämtning. Hämtning av någon annan än utlänningen får dock ske endast om det föreligger synnerliga skäl.

Utlänningen och andra personer, som skall höras, skall kallas till förhandlingen. Om utlänningen hålls i förvar, skall den domstol eller förvaltningsmyndighet som håller förhandlingen besluta om hans inställelse. Har kallelse till förhandlingen delgetts den som skall höras minst fyra dagar före förhandlingen och uteblir den kallade utan att ha anmält laga förfall, får domstolen eller förvaltningsmyndigheten besluta om hämtning. Hämtning av någon annan än utlänningen får dock ske endast om det föreligger synnerliga skäl.

## 60 §

Vid förhandlingen skall noga utredas de omständigheter som kan inverka på ärendets avgörande. Utlänningen skall få tillfälle att ange sin ståndpunkt och att uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

*I fråga om förhandling vid allmän domstol skall, i den mån annat inte följer av 57-59 samt 61 och 62 §§, i tillämpliga delar gälla bestämmelserna om bevisupptagning utom huvudförhandling i brottmål. Utöver vad som följer av 5 kap. 1 § rättegångsbalken får rätten förordna att förhandlingen skall hållas inom stängda dörrar, om det kan antas att det vid förhandlingen kommer att förebringas uppgift, för vilken hos domstolen gäller sekre-*

*Nuvarande lydelse*

*Förhandlingen skall vara offentlig, om utlänningen begär det och myndigheten inte anser att omständigheterna föranleder något annat.*

*Föreslagen lydelse*

*tess som avses i sekretesslagen (1980:100).*

*Förhandling vid förvaltningsdomstol skall, om annat inte följer av 57–59 §§ samt 61 och 62 §§, ske med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs om muntlig förhandling vid sådan domstol.*

*Förhandling vid förvaltningsmyndighet skall vara offentlig, om utlänningen begär det och myndigheten inte anser att omständigheterna föranleder något annat.*

## 62 §

*Frågan om ersättning eller förskott prövas av den myndighet som håller förhandlingen. Närmare bestämmelser om ersättning och förskott meddelas av regeringen.*

*Frågan om ersättning eller förskott prövas av den domstol eller förvaltningsmyndighet som håller förhandlingen. Närmare bestämmelser om ersättning och förskott meddelas av regeringen.*

## 67 §

*Beslut enligt 50, 51 eller 53 § om att en utlänning skall tas i förvar eller hållas kvar i förvar får överklagas av utlänningen utom då beslutet har meddelats av regeringen.*

*Har beslutet fattats av en polismyndighet, överklagas det hos länsrätten. Har beslutet fattats av statens invandrarverk eller av en länsstyrelse, överklagas det hos kammarrätten. Länsrättens eller kammarrättens beslut överklagas enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (1971:291).*

*Klagan får föras särskilt och är inte inskränkt till viss tid.*

*Beslut enligt 50, 51 eller 53 § om att en utlänning skall tas i förvar eller hållas kvar i förvar får av utlänningen överklagas genom besvär till kammarrätten, om beslutet har fattats av en polismyndighet, statens invandrarverk eller en annan förvaltningsmyndighet. Behörig är i samtliga fall den kammarrätt som har att överpröva beslut av statens invandrarverk. Beslut av en förvaltningsdomstol får överklagas enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (1971:291).*

*Klagan får föras särskilt och är inte inskränkt till viss tid.*

*Om ett beslut som avses i första stycket har fattats av det statsråd som ansvarar för ärenden enligt denna lag, prövar regeringsrätten på framställning av utlänningen, om åtgärden skall bestå.*



*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

## 72 §

Har frågan om verkställighet av ett beslut om avvisning enligt 28 eller 29 § eller utvisning enligt 38 § överlämnats till statens invandrarverk enligt 85, 86 eller 89 § och finner invandrarverket att beslutet inte bör verkställas, får verket upphäva beslutet eller besluta anstånd med verkställigheten. Frågor om upphävande av beslut som anges i denna paragraf eller anstånd med verkställigheten av ett sådant beslut kan prövas av regeringen endast då invandrarverket med stöd av 69 § har överlämnat verkställighetsärendet till regeringen eller då verkets beslut har överklagats enligt 90 §.

Har frågan om verkställighet av ett beslut om avvisning enligt 28 eller 29 § eller utvisning enligt 38 § överlämnats till statens invandrarverk enligt 85, 86 eller 89 § *eller övertagits av invandrarverket enligt 90 a §* och finner invandrarverket att beslutet inte bör verkställas, får verket upphäva beslutet eller besluta anstånd med verkställigheten. Frågor om upphävande av beslut som anges i denna paragraf eller anstånd med verkställigheten av ett sådant beslut kan prövas av regeringen endast då invandrarverket med stöd av 69 § har överlämnat verkställighetsärendet till regeringen eller då verkets beslut har överklagats enligt 90 §.

## 74 §

När regeringen upphäver ett beslut enligt 71 eller 72 § eller medger en utlänning rätt att uppehålla sig här i riket trots ett utvisningsbeslut, får regeringen samtidigt meddela sådana föreskrifter om inskränkningar och villkor för utlänningens vistelse här i riket som anges i 48 § första stycket.

När verkställighet inte skall ske i fall som avses i 73 §, får regeringen meddela sådana föreskrifter som anges i första stycket. Detsamma gäller när ett beslut om avvisning eller utvisning i andra fall inte kan verkställas och det beträffande utlänningen föreligger sådana omständigheter som anges i 30 § *första och andra styckena*. I ärenden enligt detta stycke skall förhandling hållas.

När verkställighet inte skall ske i fall som avses i 73 §, får regeringen meddela sådana föreskrifter som anges i första stycket. Detsamma gäller när ett beslut om avvisning eller utvisning i andra fall inte kan verkställas och det beträffande utlänningen föreligger sådana omständigheter som anges i 30 §. I ärenden enligt detta stycke skall förhandling hållas.

## 82 §

Avvisas en utlänning, som har kommit hit till riket med fartyg eller luftfartyg, får han föras tillbaka till fartyget eller luftfartyget, om detta skall avgå till utlandet omedelbart eller inom den närmaste tiden. Han får också sättas ombord på annat fartyg eller luftfartyg med samma innehavare. Vägrar fartygets eller luftfartygets befälhavare att ta emot

Avvisas en utlänning, som har kommit hit till riket med fartyg eller luftfartyg, får han föras tillbaka till fartyget eller luftfartyget, om detta skall avgå till utlandet omedelbart eller inom den närmaste tiden. Han får också sättas ombord på annat fartyg eller luftfartyg med samma innehavare. Vägrar fartygets eller luftfartygets befälhavare att ta emot

*Nuvarande lydelse*

utlännningen, får länsstyrelsen förelägga honom lämpligt vite.

Första stycket gäller även verkställighet av utvisning enligt 38, 43, 47 eller 48 §, om utlännningen har underlåtit att vid inresan visa upp sitt pass för polismyndigheten och utvisningsbeslutet har meddelats inom sex månader efter inresan.

Första och andra styckena gäller inte om fartyget eller luftfartyget skall avgå till ett land dit utlännningen enligt 77-80 §§ inte får sändas.

*Föreslagen lydelse*

utlännningen, får *polismyndigheten* förelägga honom lämpligt vite.

## 84 §

Beslut om avvisning eller utvisning skall verkställas så snart det kan ske. Verkställigheten av avvisning samt utvisning enligt 38 § ankommer på polismyndighet. Verkställigheten av utvisning i övrigt ankommer på länsstyrelse. I fråga om avvisning enligt 30 § eller utvisning enligt 47 eller 48 § får regeringen förordna att verkställigheten skall ske genom annan myndighets försorg.

Beslut om avvisning eller utvisning skall verkställas så snart det kan ske. Verkställigheten ankommer på polismyndighet. I fråga om avvisning enligt 30 § eller utvisning enligt 47 eller 48 § får regeringen förordna att verkställigheten skall ske genom annan myndighets försorg.

## 90 §

Statens invandrarverks beslut i en verkställighetsfråga, vilken har överlämnats till verket enligt 85 eller 86 §, får överklagas av utlännningen. Klagan förs hos regeringen genom besvär.

Statens invandrarverks beslut i ett verkställighetsärende får överklagas av utlännningen om ärendet har överlämnats till verket enligt 85 eller 86 § eller om ärendet har överlämnats på annan grund eller övertagits enligt 90 a § och utlännningen i ärendet har anfört omständigheter som enligt 85 eller 86 § skall föranleda att ärenden som där avses överlämnas till verket.

Klagan förs hos regeringen genom besvär.

*Skyldighet att anmäla fråga om verkställighet till statens invandrarverk*

## 90 a §

Om en utlänning först i samband med verkställigheten av en polismyndighets avvisningsbeslut har anfört sådana omständigheter som avses i 85 eller 86 § och polismyndigheten vid sin prövning finner att verkställighetsärendet enligt angivna bestämmelser inte skall överlämnas till statens invandrarverk,

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

*skall frågan om verkställighet skyndsamt anmälas till verket.*

*Invandrarverket skall därvid genast besluta om verket skall överta ärendet eller inte. Ärendet skall övertas, om utlänningens påståen- de inte är uppenbart oriktigt eller, i fall som avses i 86 §, de åberopade omständigheterna inte kan lämnas utan avseende. Invandrarverket får även i annat fall överta ärendet, om det finns skäl till detta. Innan in- vandrарverket har fattat beslut i fråga om övertagande får vidare verkställighetsåtgärder inte vidtas.*

## 93 §

Om en utlänning, som har utvi- sats med förbud för honom att un- der en viss tid återvända till Sveri- ge, återvänder utan att vara berätti- gad till detta, skall *utvisningsbeslu- tet* verkställas på nytt.

Om en utlänning, som har *avvi- sats eller* utvisats med förbud för honom att under en viss tid åter- vända till Sverige, återvänder utan att vara berättigad till detta, skall *beslutet* verkställas på nytt.

## 95 §

## Till böter döms

1. en utlänning som uppehåller sig i Sverige utan föreskrivet till- stånd och *underlåter att ansöka* om ett sådant tillstånd, eller

2. en utlänning som har anställ- ning eller bedriver verksamhet, som kräver arbetstillstånd, utan att han har ett sådant tillstånd.

Den som har en utlänning i sin tjänst, fastän utlänningen inte har föreskrivet arbets- eller anställ- ningstillstånd, döms till böter eller, när omständigheterna är försvåran- de, till fängelse i högst ett år.

## Till böter döms

1. en utlänning som uppehåller sig i Sverige utan föreskrivet till- stånd och *utan att inom föreskriven tid ha ansökt* om ett sådant till- stånd, eller

2. en utlänning som har anställ- ning eller bedriver verksamhet, som kräver arbetstillstånd, utan att han har ett sådant tillstånd.

Den som har en utlänning i sin tjänst, fastän utlänningen inte har föreskrivet arbets- eller anställ- ningstillstånd, döms till böter eller, när omständigheterna är försvåran- de, till fängelse i högst ett år. *I frå- ga om påförande av en särskild av- gift gäller 99 a-b §§.*

## 96 §

Till böter eller, när omständighe- terna är försvårande, till fängelse högst sex månader döms

1. den som inte gör en sådan an- mälan som föreskrivs i en författ-

Till böter eller, när omständighe- terna är försvårande, till fängelse högst sex månader döms

1. den som inte gör en sådan an- mälan som föreskrivs i en författ-

*Nuvarande lydelse*

ning som har utfärdats med stöd av denna lag.

2. den som i en sådan anmälan eller i ett ansökningsärendet enligt denna lag eller enligt en författning, som har utfärdats med stöd av denna lag, mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift eller medvetet underlåter att tala om något förhållande av betydelse,

3. den som hjälper en utlänning att komma in i Sverige i strid mot föreskrifter i denna lag eller i en författning som har utfärdats med stöd av lagen,

4. en utlänning som, i annat hänseende än beträffande skyldighet att ha pass, visering, uppehållstillstånd eller arbetstillstånd, överträder bestämmelserna i denna lag eller vad som har föreskrivits med stöd av lagen, *eller*

5. *en utlänning som försöker hindra verkställighet av beslut om hans avvisning eller utvisning.*

Till fängelse i högst ett år eller, när omständigheterna är mildrande, till böter döms, utan hinder av första stycket,

1. den som hjälper en sådan utlänning som avses i 30 § första och andra styckena att komma in i Sverige, *eller*

2. *en utlänning som försöker hindra verkställighet av beslut om avvisning enligt 30 § eller utvisning enligt 47 eller 48 §.*

För försök till brott som avses i första stycket 3 eller andra stycket 1 döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

## 99 §

Avvisas eller utvisas en utlänning, är han skyldig att betala kostnaden för *resan* till den ort, dit han

*Föreslagen lydelse*

ning som har utfärdats med stöd av denna lag.

2. den som i en sådan anmälan eller i ett ansökningsärendet enligt denna lag eller enligt en författning, som har utfärdats med stöd av denna lag, mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift eller medvetet underlåter att tala om något förhållande av betydelse,

3. den som hjälper en utlänning att komma in i Sverige i strid mot föreskrifter i denna lag eller i en författning som har utfärdats med stöd av lagen, *eller*

4. en utlänning som, i annat hänseende än beträffande skyldighet att ha pass, visering, uppehållstillstånd eller arbetstillstånd, överträder bestämmelserna i denna lag eller vad som har föreskrivits med stöd av lagen.

Till fängelse i högst ett år eller, när omständigheterna är mildrande, till böter döms, utan hinder av första stycket,

1. den som hjälper en sådan utlänning som avses i 30 § första och andra styckena att komma in i Sverige,

2. *den som försöker hindra verkställighet av beslut om avvisning enligt 30 § eller utvisning enligt 47 eller 48 §, eller*

3. *den som genom att dölja en utlänning eller genom annan sådan åtgärd försöker hindra verkställighet av beslut om avvisning enligt 28 eller 29 § eller utvisning enligt 38, 40 eller 43 §, såvida gärningen har förövats i vinningssyfte.*

Avvisas eller utvisas en utlänning, är han skyldig att betala kostnaden för *sin egen resa* till den ort,

*Nuvarande lydelse*

sänds genom myndighets försorg. Detsamma gäller när en utlänning enligt 94 § genom polismyndighets försorg förs till en plats, där han får vistas.

Om en utlänning enligt 82 § förs tillbaka till det fartyg eller luftfartyg med vilket han har kommit till Sverige eller sätts ombord på ett annat fartyg eller luftfartyg med samma innehavare, är innehavaren skyldig att utan ersättning av staten föra utlänningen ut ur Sverige.

Om en utlänning, som är anställd ombord på ett fartyg eller ett luftfartyg eller som utan tillåtelse har följt med detta, lämnar fartyget eller luftfartyget under dess uppehåll i Sverige, och olovligen reser in i Sverige, är fartygets eller luftfartygets innehavare skyldig att svara för de kostnader som uppstår för det allmänna för utlänningens uppehåll i Sverige under de närmaste tre månaderna och för hans utresa ur Sverige.

I fråga om ett fartyg med utländsk innehavare är befälhavaren och den som har anlitats för inklarering av fartyget skyldiga att på innehavarens vägnar svara för kostnader enligt tredje stycket, om det inte är uppenbart oskäligt.

*Föreslagen lydelse*

dit han genom myndighets försorg sänds eller åläggs resa. Detsamma gäller när en utlänning enligt 94 § genom polismyndighets försorg förs till en plats, där han får vistas.

## 99 a §

*Fysisk eller juridisk person som har en utlänning i sin tjänst, fastän denne inte har föreskrivet arbets- eller anställningstillstånd, skall erlägga en särskild avgift.*

*För varje utlänning som avses i första stycket utgör avgiften hälften av det basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde när överträdelsen upphörde. Har överträdelsen pågått under längre tid än tre månader, utgör avgiften för varje utlänning i stället hela basbeloppet. Avgiften får nedsättas eller efterges, om särskilda omständigheter föreligger.*

## 99 b §

*Frågor om påförande av avgift enligt 99 a § prövas av allmän domstol efter ansökan, som skall göras av allmän åklagare inom två år efter det att överträdelsen upphörde. I fråga om sådan talan gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i rättegångsbalken om åtal för brott på vilket inte kan följa svårare straff än böter och om kvarstad i brottmål. Sedan fem år har förflutit efter det att överträdelsen upphör-*

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

*de, får avgift inte påföras. Avgiften tillfaller staten.*

*Avgiften skall betalas till länsstyrelsen inom två månader från det att beslutet vann laga kraft. En upplysning om detta skall tas in i beslutet. Betalas inte avgiften inom denna tid, får den jämte restavgift, som beräknas enligt 58 § 1 mom. uppbördslagen (1953:272), indrivnas i den ordning som enligt nämnda lag gäller för indrivning av skatt. Indrivningsåtgärder får dock inte vidtas sedan fem år har förflutit från det beslutet vann laga kraft.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

1. Har före ikraftträdandet besvär enligt 67 § anhängiggjorts hos en länsrätt, tillämpas äldre bestämmelser.

2. I fråga om ansvar för gärning som har begåtts före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

3. Bestämmelserna i 99 a och 99 b §§ tillämpas endast i fråga om överträdelser som har skett efter ikraftträdandet.

### 3 Förslag till

#### Lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar skall ha nedan angivna lydelse.

##### *Nuvarande lydelse*

##### 2 §<sup>1</sup>

###### Regeringsrätten prövar

1. besvär över kammarrätts beslut enligt förvaltningsprocesslagen (1971:291),

2. besvär över annat beslut i förvaltningsärende som enligt lag eller av riksdagen beslutad författning eller enligt instruktion för kammarrätterna anföres hos domstolen.

Om regeringsrättens behörighet att pröva ansökningar om resning och återställande av försutten tid finns bestämmelser i 11 kap. 11 § regeringsformen.

##### *Föreslagen lydelse*

###### Regeringsrätten prövar

1. besvär över kammarrätts beslut enligt förvaltningsprocesslagen (1971:291),

2. besvär över annat beslut i förvaltningsärende som enligt lag eller av riksdagen beslutad författning eller enligt instruktion för kammarrätterna anföres hos domstolen.

Om regeringsrättens behörighet att pröva ansökningar om resning och återställande av försutten tid finns bestämmelser i 11 kap. 11 § regeringsformen. *I 67 § tredje stycket utlänningslagen (1980:376) finns vidare bestämmelser om att regeringsrätten i vissa fall prövar om förvarsbeslut skall bestå.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

<sup>1</sup> Senaste lydelse 1975: 680.

**Innehållsförteckning**

|                                                                          |    |
|--------------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Sammanfattning</i> .....                                              | 1  |
| <i>Propositionen</i> .....                                               | 2  |
| <i>Motionerna</i> .....                                                  | 2  |
| <i>Utskottet</i> .....                                                   | 4  |
| <i>Inledning</i> .....                                                   | 4  |
| <i>Ett särskilt utvisningsförfarande</i> .....                           | 4  |
| <i>Verkställighet</i> .....                                              | 8  |
| <i>Förvarstagande</i> .....                                              | 14 |
| <i>Förvarsgrunderna</i> .....                                            | 14 |
| <i>Besvär över beslut om förvarstagande</i> .....                        | 15 |
| <i>Överprövning av regeringens förvarsbeslut</i> .....                   | 16 |
| <i>Behandling av förvarstagna</i> .....                                  | 17 |
| <i>Visitation av fordon</i> .....                                        | 18 |
| <i>Straff- och ansvarsbestämmelse</i> .....                              | 19 |
| <i>Påföljd vid anställande av utlänningar utan arbetstillstånd</i> ..... | 19 |
| <i>Påföljd vid förhindrande av verkställighet</i> .....                  | 20 |
| <i>Vissa övriga frågor</i> .....                                         | 23 |
| <i>Flyktinbegreppet</i> .....                                            | 23 |
| <i>Familjeanknytning m. m.</i> .....                                     | 23 |
| <i>Lokalkontor för FN:s flyktingsekretariat</i> .....                    | 26 |
| <i>Handläggningstider i invandrarärenden</i> .....                       | 26 |
| <i>Ersättning för hemresa m. m.</i> .....                                | 27 |
| <i>Handläggning av terroristärenden</i> .....                            | 27 |
| <i>Avvisning av presumtiva terrorister</i> .....                         | 27 |
| <i>Förhandling i terroristärenden</i> .....                              | 28 |
| <i>Ikraftträdande m. m.</i> .....                                        | 30 |
| <i>Tillträde till ILO-konvention</i> .....                               | 30 |
| <i>Utskottets hemställan</i> .....                                       | 30 |
| <i>Reservationer</i> .....                                               | 32 |
| 1. Återbrytning av avlägsnandebeslut (vpk) .....                         | 32 |
| 2. Rätten till juridiskt biträde (vpk) .....                             | 32 |
| 3. Avskaffande av s. k. nöjdförklaring m. m. (vpk) .....                 | 33 |
| 4. Massmedias inflytande på beslut i utlänningsärenden (vpk) .....       | 33 |
| <i>Bilaga</i> .....                                                      | 34 |